

SVETOVENSKI vestnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 12. april 1968

Štev. 15 (1349)

Iz trpljenja in boja smo vstali v novo življenje

Leto za letom beleži koledar dan velikega petka kot simbol trpljenja in ponižanja, vsako leto pa mu sledi tudi praznik Velike noči — praznik zmage nad smrtjo in vstajenja v novo življenje. Tudi koroški Slovenci smo stoletja doživljali svoje velike petke, stoletja hodili svoj križev pot od postaje do postaje, vedno v upanju in polni veri, da pride tudi za nas veliki dan vstajenja. Prav ta velika in brezmejna vera v življenje je dajala našemu ljudstvu moč, da v vseh dolgih letih ni omagalo na svoji brezkončni poti zasramovanja, ponižanja in zapostavljanja; zaupanje v pravico je dajalo našemu človeku silno moč, da se je stoletja upiral potučenju, da je tudi v najhujših časih ohranil zvestobo narodu in svojemu materinemu jeziku.

Letos sovpadajo velikonočni prazniki z obletnico zločinske izselitve, ki nedvomno pomeni enega izmed najtemnejših poglavij v zgodovini našega ljudstva. Za stotine slovenskih koroških družin se je tistega 14. in 15. aprila 1942 dobesedno začel križev pot; v tistih letih pa smo koroški Slovenci in sploh slovenski narod kot celota doživljali svoj veliki teden.

Mnogi večji in močnejši narodi so takrat zgubili zaupanje v svoje moči ter so klonili. Slovenski narod pa je prav tedaj, ko so izrekli nad njim smrtno obsodbo, razvil v sebi nezlomljivo silo ter se sredi preganjanja, trpljenja in umiranja dvignil v junaški boj za svobodo, pravico in lepše življenje. Nepopisno je bilo gorje, ki ga je moral takrat prenesti naš rod, občudovanja vredno pa je bilo junaštvo, s katerim se je uprl krivici in nasilju.

V dobrih dveh tednih — 28. aprila — se bomo koroški Slovenci zbrali na spominski svečanosti v Celovcu, ki jo prireja naša osrednja organizacija ob 25. obletnici obglavljenja selških žrtev. Na tej prireditvi se bomo poklonili spominu naših hrabrih rojakov iz Sel in okolice Železne Kaple, nad katerimi je nacistični kronikar izrekel smrtno obsodbo in so jih 29. aprila 1943 obglavili na Dunaju. Poklonili se bomo spominu vseh ostalih naših bratov in sestr, ki so trpeli v zaporih in taboriščih; počastili pa bomo tudi spomin tistih, ki so na preganjanje in mučenje odgovorili z uporom ter z orožjem v roki in s svojo srčno krvo preprečili uresničitev smrtnih obsodb nad celim našim ljudstvom.

Iz trpljenja in boja smo vstali v novo življenje. To pa nas obvezuje, da zvesto čuvamo pridobitve in sadove tega trpljenja in boja, da nikdar ne pozabimo žrtev, ki jih je moral doprinesti naš narod. Spominska svečanost bo le enkratna manifestacija te zavesti, toda spomin na žrtve izselencev, pripornikov, partizanskih borcev ter padlih in umorjenih junakov nam iz dneva v dan vedno znova nalaga dolžnost, da ostanemo zvesti idealom, za katere so oni trpeli, se borili in umirali. Njihovo oporoko bomo najbolj izpolnjevali s tem, da bomo ostali zvesti narodu in domači zemlji, da bomo z ljubeznijo gojili materin jezik in našo slovensko kulturo, hkrati pa razvijali in pospeševali miroljubno sožitje z narodom sosedom v duhu medsebojnega razumevanja in spoštovanja ter enakopravnega sodelovanja.

Mednarodna javnost obsoja umor borca za enakopravnost ameriških črncev

Nobelovega nagrajenca za mir Martina Luthra Kinga, vodje tako imenovanega nenasilnega boja za enakopravnost ameriških črncev, ni več: prejšnji teden je bil zahrbtno umorjen, ko je s svojimi sodelavci v mestu Memphis pripravil za ta ponedeljek protestni pohod za državljanske pravice. Vest o njegovi nasilni smrti je globoko odjeknila po vsem svetu; povsod je prišlo do velikih protestnih zborovanj, ki so izzvenela v znamenju solidarnosti s tistimi silami v Ameriki, ki besede svoboda, demokracija in enakopravnost ne nosijo le na jeziku, marveč jih z vsemi svojimi močmi skušajo uveljavljati v vsakdanjem življenju.

Umor znanega pobornika za resnično demokratizacijo Amerike pa je močno prizadel tudi ameriško javnost. Zlasti med črnskim prebi-

valstvom je razumljivo zavladalo silno ogorčenje, saj se je pod streli belega rasista končalo življenje človeka, na katerega so vezali svoje upe milijoni črncev, prikrajšanih za enakopravnost z belim prebivalstvom Amerike. Širom po Ameriki so izbruhnili nemiri, ki so nešteta mesta spremenili v prava bojišča. V nekaj dneh je na desetine ljudi zgubilo življenje, na tisoče je bilo ranjenih in desetisoče aretiranih. Zavladalo je prav tisto nasilje, ki ga je umorjeni vodja črncev dosledno odklanjal.

Prej kot je bilo pričakovati, se je torej začelo „vroče poletje“ v Ameriki. Zločinski streli so pomenili znamenje za začetek, kdaj in kakšen bo konec, trenutno še nihče ne ve. Po smrti in zlasti ob pogrebu Martina Luthra Kinga, kjer se je zbralo okoli 50.000 ljudi od podpredsednika Humphreya mimo senatorja Kennedyja in številnih visokih funkcionarjev do navadnega delavca, je sicer prišlo do manifestacij v duhu rasne integracije. Toda v istem trenutku je bilo videti in slišati tudi nekaj drugega: guverner dežele Georgia Lester Maddox, ki velja za fanatičnega nasprotnika enakopravnosti črncev, se pogreba demonstrativno ni udeležil, na drugi strani pa je Stockely Carmichael, eden izmed voditeljev radikalnega gibanja „črna moč“, po Kingovem umoru pozval črnce, naj zgrabijo za orožje in maščujejo svojega voditelja.

Vsekakor bi moral biti zločin, zagrešen v Memphis, dovolj resno opozorilo merodajnim činiteljem

Prijetne
in zadovoljne
velikonočne praznike
vsem naročnikom,
bralcem in prijateljem
želita

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
SLOVENSKEGA VESTNIKA

Amerike, da po dosedanji poti ni mogoče rešiti tako imenovanega „črnega vprašanja“. Priporiti se bodo morali do spoznanja, da je

tudi Američan črne polti človek, ki upravičeno terja enake pravice in življenjske pogoje, kot jih ima njegovi beli sodeželani.

Izgledi za mir v Vietnamu

Nedavna odločitev predsednika Johnsona, da omeji bombardiranje ciljev v Severnem Vietnamu, je bila v mednarodni javnosti deležna zelo različnih komentarjev, ki so segali od navdušene ugotovitve, da je s tem napravila Amerika važen korak in je zdaj na vrsti Hanoi, pa do previdnega ugibanja, kako daleč je bila poteza predsednika Johnsona res iskrena. Naj bo tako ali drugače: severnovietnamska vlada je vsekakor takoj zgrabila priložnost ter izjavila, da je pripravljena pogajati se z Ameriko o popolni ustavitvi bombardiranja in drugih vojaških akcij proti severnovietnamskemu ozemlju.

Ravno s svojim hitrim pozitivnim odgovorom je Hanoi takorekoč prisilil Washington, da je odločitev predsednika Johnsona moral vzeti povsem resno, čeprav prvotno morda niti ni bila tako resno mišljena. Ne da bi zahtevala popolno ustavitev bombnih napadov na svoje ozemlje, je severnovietnamska vlada izrazila pripravljenost za pogajanja in s tem nasprotni strani izpodbila tudi še zadnji argument. Zdej se Amerika ne more več izgovarjati, da hoče Hanoi s pogajanjem samo izsiliti ukinitve bombardiranja, da bi spravljal svoje čete v Južni Vietnam. Ta „argument“ je zdaj povsem odpadel, ostalo je le

dejstvo, da je Hanoi res in iskreno pripravljen pogovarjati se o ukrepih, ki naj bi privedli do končne ustavitve sovražnosti v Vietnamu.

Cim so se s tem sprijaznili tudi v Washingtonu, so se izgledi za mir bistveno izboljšali. Že so namreč v teku priprave za prve pogovore in že je slišati tudi najrazličnejše predloge, kje naj bi se sestali predstavniki Amerike in Severnega Vietnama.

Seveda bi bilo preuranjeno, če bi že od teh prvih stikov pričakovali odločilne rezultate. Vendar pa bi pomenilo važen korak naprej tudi že to, če bi obe strani našli skupno govorico vsaj glede ameriških vojaških operacij proti severnovietnamskemu ozemlju. S tem bi bilo namreč ustvarjeno izhodišče za skupno iskanje rešitve vietnamskega problema na splošno, to pa z drugimi besedami pomeni, da bi se za važen korak približali tudi končnemu cilju — miru v Vietnamu.

Mogočna manifestacija solidarnosti z Vietnamom

Do ene največjih manifestacij solidarnosti z vietnamskim ljudstvom je nedvomno prišlo minulo soboto v Beogradu, kjer se je zbralo okoli 300.000 ljudi. Ostro so obsodili umor borca za enakopravnost ameriških črncev Martina Luthra Kinga, potem pa izrazili svojo podporo vietnamskemu ljudstvu v njegovem boju za svobodo in neodvisnost.

Manifestacijo v Beogradu so priredili na obletnico nacističnega napada na Jugoslavijo in je član najvišjega vodstva jugoslovanske partije Veljko Vlahović v svojem govoru naglasil, da je solidarnost z vietnamskim ljudstvom duh boja in žrtev jugoslovanskih narodov, ki so se 4 leta v podobnih pogojih bojevali za svojo svobodo. „Današnji dan ne posvečamo samo vietnamskemu boju za svobodo, temveč vsem borcem, ki se po svetu borijo za mir. Solidarnost z vietnamskim ljudstvom pa je pomembna zato, ker se okrog sodobnega Vietnama lomi vest sodobnega človeštva. Pomagati moramo vietnamskemu ljudstvu da pride do svobode in samo odloča o svoji usodi, ker ta boj pomaga tudi drugim narodom do samostojnosti in svobode.“

Pohod za mir in razorožitev

Kakor v mnogih drugih državah bo tudi v Avstriji letos pet prirejen poseben „pohod za mir in razorožitev“. Tokrat bo ta prireditev, ki zajema pripadnike različnih strank in svetlovnih nazorov, obsegala dva dela: v soboto 27. aprila bo pohod skozi Dunaj z zaključnim zborovanjem, v nedeljo 28. aprila pa bo kolona avtomobilov peljala z Dunaja v Graz, kjer bo prav tako pohod skozi mesto z zaključnim zborovanjem.

Osrednje geslo letošnjih manifestacij se glasi „Za aktivno mirovno politiko Avstrije“. Prireditelji v posebnem razglasu opozarjajo na grozote vietnamske vojne ter zahtevajo takojšnjo ukinitve ameriških bombnih napadov na Severni Vietnam kot pogoj za začetek mirovnih pogajanj. Drugo žarišče vojne nevarnosti je Srednji vzhod. V Evropi si še vedno stojita nasproti dva močno oborožena vojaška bloka; varnost v Evropi pa ni odvisna od ravnotežja groze, marveč je treba vojaške bloke razpustiti ter ustvariti brezatomske cone v srednji Evropi. Slej ko prej se nadaljuje oboroževalna tekma, ki ob sedanjih vrstah uničevalnega orožja pomeni stalno nevarnost za vse človeštvo; treba je doseči splošno in popolno razorožitev, prvi korak pa naj bi bil sporazumno o prepovedi širjenja jedrskega orožja. Lakota, socialna beda in

bolezni ogrožajo in zahtevajo v deželah „tretjega sveta“ milijone človeških življenj. Probleme zaostalih predelov sveta je treba reševati z miroljubnimi sredstvi, predvsem pa z globoko socialno preosnovo, za katero so potrebna velika sredstva, ki pa jih danes požre oboroževalna tekma.

To so v kratkih besedah nakazane zahteve, ki jih postavljajo prireditelji letošnjega pohoda za mir in razorožitev. Pri tem pa ugotavljajo, da so bila vsa dosedanja stališča in akcije Avstrije v teh vprašanjih nezadovoljiva — „naša država se je premalo zavzemala za tiste ukrepe, ki bi lahko zgledili pol k miroljubnemu reševanju“. V pozivu je poudarjeno, da mora podlaga za zagotovitev neodvisnosti naše dežele biti aktivna mirovna politika; Avstrija mora smatrati za svojo nalogo, da iniciativno sodeluje v prizadevanjih za sporazumevanje in prijateljstvo med narodi.

„Avstrija ne sme molčati!“ Tako se glasi poziv, ki so ga tudi letos podpisali številni znani in priznani predstavniki političnega, kulturnega, gospodarskega in družbenega življenja — brez razlike strankarske pripadnosti, veroizpovedi ali svetovnonazorne opredelitve.

Borci proti lakoti

Tako se imenuje gibanje, ki je bilo pred nedavnim ustanovljeno v Franciji in ki je začelo množično mobilizacijo solidarnosti z namenom, da bi široko javnost opozorilo na enega izmed največjih problemov današnjega sveta, namreč na lakoto, ki je vsakdanji gost dveh tretjin svetovnega prebivalstva.

Francija je znana po številnih človekoljubnih organizacijah. Toda z gibanjem, ki se imenuje „Borci proti lakoti“, se je začela akcija, ki po obsegu in daljnosežnosti presega vse dosedanje. „Borci proti lakoti“ so prebudili zavest francoskih državljanov, ko so jim pokazali podatke o pogubnih razmerah v sodobnem svetu.

Stvarnost današnjega človeštva v tem oziru je v kratkih besedah naslednja: Dve milijardi človeških bitij se dandanes, v drugi polovici dvajsetega stoletja, stradajo; z drugimi besedami — od treh prebivalcev našega planeta dva trpita lakoto. In to ob vsem naravnem bogastvu na zemlji in ob tako obsežnem znanstvenem in tehničnem razvoju človeškega duha! Če bo tako ostalo, bo prihodnja podoba sveta še bolj žalostna. Sociologi in statistiki so izračunali, da bo v prihodnjem stoletju človeštvo naraslo na 7 milijard prebivalcev. Če splošna akcija ne bo odpravila sramotnega prepada med peščico bogatih in množico revnih, bo v 21. stoletju na svetu že 6 milijard lačnih ljudi; takrat bo torej stradalo že šest sedmin sveta.

Strokovnjaki pravijo, da se je temu mogoče izogniti. Po njihovih zagotovilih bi zemlja lahko preživljala 10 do 15 milijard ljudi. Seveda, če bi imela na razpolago dovolj denarja in tehnične opreme. Zato pa je predvsem potrebno načrtno svetovno sodelovanje. Borci proti lakoti, ki se vedno bolj širijo v mnogih deželah, zato menijo, da že bide zadnja ura in da mora javno mnenje odločno vplivati na reševanje človeštva.

Svetovno znano akcijo proti lakoti je začela leta 1960 mednarodna organizacija FAO. Od takrat je nastalo že okoli 90 nacionalnih odborov pri članicah Združenih narodov. Njihova naloga je mobiliziranje javnosti in iskane možnosti za financiranje konkretnih akcij za lačni del sveta. Toda potrebe zaostalega dela sveta so tolikšne, da je bila vsa dosedanja mednarodna pomoč bolj simbolična kot resnična. Zato je vse več zahtev po organizirani in zares splošno svetovni pomoči narodom, ki niti najmanj niso krivi svoje zle usode.

Francoski borci proti lakoti menijo, da ni mogoče čakati na to splošno akcijo in da je medtem potrebno, da vsak državljan razvitih držav ponudi res vse, kar more, da bi preprečili umiranje milijonov in milijonov mož, žensk in otrok. V Franciji je akcija deležna že najširše javne podpore, z uspehom pa se prizadevanja „Borcev proti lakoti“ uveljavljajo tudi v mnogih drugih deželah. Človek namreč spoznava, da sedanji boj proti lakoti ni le pomoč tistim, ki danes stradajo, marveč je to potrebna akcija za bodočnost vsega človeštva.

Modernizacija sovjetskih železnic

V Sovjetski zvezi so sredi uresničevanja petletnega načrta za razvoj gospodarstva; načrt obsega namreč obdobje 1966 do 1976. Ta načrt med drugim predvideva tudi obsežno modernizacijo sovjetskih železnic s ciljem, da se bo železniški promet povečal za 23 odstotkov in bo železnica s tem leta 1970 v celotnem prometu Sovjetske zveze udeležena z okroglo 80 odstotki.

Predvidevanja za leto 1970 so zelo značilna in za splošne evropske prometne razmere dokaj obsežna. Sovjetske železnice naj bi v letu 1970, v skladu s predvidenim razvojem, prepeljale 2.700.000.000 potnikov oziroma realizirale 230.000.000 potniških kilometrov, promet z blagom pa naj bi dosegel celo 2.400.000.000.000 tonskih kilometrov. Število potnikov in količina tovora, ki naj bi jih prepeljale sovjetske železnice v letu 1970, presegajo železniški promet Zahodne Nemčije za 40-krat na francoskih železnicah pa za 35-krat.

Navedeni promet bodo sovjetske železnice seveda lahko dosegle le s pogojem, da bo v celoti izvedena elektrifikacija oziroma bodo dograjene naprave, katerih graditev se je že začela. V celoti je predvidena elektrifikacija 10.000 kilometrov prog, tako da bi dolžina elektrificiranih železniških linij v letu 1970 znašala skupno 35.000 kilometrov. Dalje je v načrtu graditev novih prog. Temeljna programirana proga je železniška arterija, ki bo povezovala območja srednje Azije in Kavkaza ter Povolžja in bo dol-

Srečanja dobrih sosedov

Na povabilo podpredsednika izvršnega sveta SR Slovenije dr. Hočevarja je bival na tridnevem obisku v Sloveniji namestnik štajerskega deželnega glavarja dr. Koren, katerega je ob tej priložnosti sprejel tudi predsednik izvršnega sveta SRS Stane Kavčič.

Med svojim bivanjem v Sloveniji je dr. Koren razgovarjal z vodilnimi političnimi in kulturnimi predstavniki Slovenije o možnostih za nadaljnjo poglobitev sodelovanja med obema sosednjima deželama. Slovenija in Štajerska hočeta še v tem letu razširiti kulturno izmenjavo tudi na sodelovanje med fakultetami in visokimi šolami, dogovorili so se o izmenjavi med graško in ljubljansko opero, o raznih umetniških razstavah, o gostovanjih književnikov in pevskih zborov ter o drugih oblikah sodelovanja.

Vsa ta prizadevanja naj pripomorejo, da bi — kakor je naglasil dr. Koren — „kot sosedje živeli drug z drugim in ne drug poleg drugega“.

Le nekaj dni prej pa je bilo pristržno srečanje dobrih sosedov v Pomurju, kjer so bili na tradicionalnem enodnevnem obisku okrajni glavarji štajerskih okrajev Radkersburg, Fürstenfeld, Jennersdorf in Feldbach, nadalje župani štajerskih obmejnih občin ter predstavniki štajerske deželne vlade. S slovenske strani se je srečanja udeležil poleg županov obmejnih občin in drugih lokalnih predstavnikov tudi član izvršnega sveta SR Slovenije Bojan Lubej, prav tako pa sta bila navzoča avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld ter jugoslovanski generalni konzul v Grazu Zdenko Dostal.

Član izvršnega sveta Lubej je ob srečanju poudaril, da je meja med obema deželama v političnem, gospodarskem in kulturnem smislu danes samo še administrativna ločnica.

Podražitve pri osnovnih živilih

Tako imenovana „kriza“ v gospodarstvu z mlekom se čedalje bolj zaostrojuje. Ta kriza je politična in nikakor ne gospodarska. Politična zaradi tega, ker država zagotavlja odkup mleka od kmetov po ceni, ki je po vsej državi enaka, in ker zagotavlja tudi po vsej državi enako potrošniško ceno pitnega mleka in masla.

Zadnje čase je spet enkrat prišlo do položaja, v katerem je ponudba mleka v naši državi višja od povpraševanja. Ker je prišlo istočasno tudi v sosednih deželah do podobnega položaja, so do februarja zaloge masla narasle na 3000 ton (ali 43 dkg na prebivalca), zaloge mleka v prahu pa na okroglo 10.000 ton.

Da bi odpravila te „viške“ in da bi na drugi strani omejila nadaljnje naraščanje ponudbe mleka, je vlada v zadnjih tednih uvedla vrsto ukrepov. Uvedla je subvencionirano pitanje telet na težo 150 kg, zvišala je prispevek kmetov za vnovčenje mleka — tako imenovani krizni groš — od 2 na 5 grošev pri kilogramu, uvedla je prispevek kmetov za propagando za večjo potrošnjo mleka v višini 1 groša pri kilogramu, določila je, da je treba skriti uvoz živalskih beljakovin za krmne mešanice in jih nadomestiti s posnetim mlekom, in uvedla je tako imenovano namizno maslo po 24 šilingov za kg, ki je za 16 šilingov cenejši od običajnega masla.

Ti ukrepi so v glavnem že uveljavljeni. Za pocenjenim namiznim maslom, ki je prišlo na trg 1. aprila, je povpraševanje zelo veliko. Navzlic vsemu „kriza“ v gospodarstvu z mlekom baje še ni „odvrnjena“. V prvih dveh mesecih je namreč ponudba mleka narasla „za nadaljnjih 5 odst.“, medtem ko je potrošnja narasla „le za 4 odstotke“. V pristojnih krogih se spričo tega spet ubadajo z nadaljnjimi ukrepi na področju gospodarstva z mlekom. Ti ukrepi bodo ponovno močno obremenili kmetovalce. To pa zaradi tega, ker hočejo

■ zvišati prispevek kmetov za vnovčenje mle-

ka za 5 do 10 grošev na 10 ali celo 15 grošev pri kilogramu;

■ sedanjo odkupno ceno mleka v višini 2,30 šilinga od baze 3,5 odstotka masti zvišati na bazo 3,7 odstotka masti;

■ povečati odgovornost kmetov za poslovanje mlekar, ki jih je doslej v bistvu upravljalo kmetijsko ministrstvo in ki so bile v svojem poslovanju tako razkošne, da jim 1,80 šilinga razpona med odkupno in prodajno ceno mleka ne zadostuje več.

Vsi ti ukrepi bodo dejansko odkupno ceno mleka znižali od 2,30 na 1,90 šilinga. Govori pa se tudi o tem, da bo potrošniška cena za pitno mleko zvišana od 4 na 4,80 šilinga. Poleg tega pa naj bi se kruh podražil za 30 grošev pri kilogramu.

Odločitve glede teh vprašanj bodo padle okoli 25. aprila.

Graški sejem

V dneh od 27. aprila do 5. maja bo v Grazu letošnji pomladni sejem, katerega prireditelji se zavedajo vpliva, ki ga ima ta prireditve za sosedno Jugoslavijo.

Jugoslavija na graškem sejmu ni zastopana le z vsakoletno razstavo slovenskih in hrvaških podjetij (letos jih bo skupno zastopanih 88), marveč prihaja iz Jugoslavije tudi velik del obiskovalcev. Lani so jih našli okoli 100.000 in tudi letos jih pričakujejo spet veliko, zato bodo za Jugoslovane uredili poseben parkirni prostor in posebne blagajne, kjer bodo vstopnice prodajali za dinarje.

Ob svojem stalnem paviljonu je dobila Jugoslavija letos še odprt razstaveni prostor; 29. aprila bo na graškem sejmu poseben jugoslovanski dan.

Prav tako nameravajo izboljšati propustnost železnic, zato imajo v načrtu upostavitve centralnih mest, iz katerih bi avtomatsko na večje razdalje usmerjali promet. 12.000 kilometrov normalnega tira bodo opremili s telekomandami, s katerimi bodo avtomatsko uravnavali promet na postajah in med postajami. Nadaljnjih 9000 kilometrov prog bodo opremili s centralnimi komandami vlakov.

Produktivnost na železnicah naj bi se v omenjenih petih letih povečala za okroglo 25 odstotkov; pri tem pa je predvideno znatno skrčenje zlasti administrativnega osebja. Zdaj zaposlujejo sovjetske železnice približno 2 milijona uslužbencev.

Kot dokaz, da se petletni načrt uspešno izvaja, navajajo v Sovjetski zvezi rezultate iz leta 1966, torej zaključke prvega leta uresničevanja petletke. Po teh podatkih je bil promet, opravljen v letu 1966, zelo zadovoljiv: prepeljanih je bilo 2.468.000.000 ton (2.014.000.000.000 tonskih kilometrov) blaga, s čimer je bil plan prevoza blaga prekoračen za 9 milijard ton; prešežen je bil tudi potniški promet z 2.450.000.000 prepeljanih potnikov, kar pomeni prekoračitev realiziranega potniškega prometa za 8,3 % v primerjavi z letom 1965. Prevozni park se je v letu 1966 povečal za 600 električnih linijskih lokomotiv in za 1529 dieselskih linijskih lokomotivskih strojev, več tisoč navadnih vagonov in voz z večjimi kapacitetami pa je bilo usposobljenih za prevoze.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Zvezni kancler dr. Klaus je v spremstvu svoje žene ter zunanjega ministra dr. Waldheima v soboto minulega tedna odpotoval na večdnevni obisk v Ameriko. Obisk je zasebnega značaja, zato Klaus ob prihodu v New York tudi ni bil sprejet z običajnimi častmi. Med obiskom na sedežu OZN je imel kancler Klaus razgovor z namestnikom generalnega tajnika Bunchom, v sredo se je sestal s predsednikom Johnsonom, sicer pa so na sporedu ogledi raznih ustanov in predavanja. Iz Amerike bo kancler Klaus odpotoval na Japonsko.

TOKIO. — Ta teden je na uradnem obisku na Japonskem predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito, ki je hkrati prvi poglavar socialistične države, ki je doslej obiskal Japonsko. Ob prihodu v Tokio so predsednika Tita sprejeli japonski cesar Hirohito s člani cesarske družine ter predsednik japonske vlade Sato s člani vlade. Japonski tisk je že več dni pred obiskom objavljala obširna poročila o Jugoslaviji ter poudaril dober razvoj odnosov med obema državama. Pri pogovorih med predsednikom Titom in japonskim premierom Satom so v ospredju mednarodna vprašanja s posebnim poudarkom na prizadevanjih za mir v Vietnamu.

PRAGA. — Po odstopu prejšnje čekoslovaške vlade pod predsedstvom Jozefa Lenarta je v ponedeljek državni predsednik Svoboda zaprisegel novo vlado, ki jo vodi ministrski predsednik Oldrich Černík. Skupno šteje vlada 29 članov, od katerih jih je bilo deset že v stari vladi. Ker je prejšnji državni predsednik Antonin Novotny odstopil tudi s položaja predsednika narodne fronte, je bil za novega predsednika izvoljen František Kriegel, medtem ko je bil za novega predsednika socialistične stranke izvoljen dr. Bohuslav Kučera, ki je hkrati postal pravosodni minister v novi vladi.

AMAN. — Predstavnik Jordanije pri Združenih narodih je v varnostnem svetu vložil protest proti novemu napadu izraelskih čet na jordansko ozemlje. Novo kršitev premirja so izraelske čete zagrešile v ponedeljek, ko so ob podpori tankov in letal vdrl 12 kilometrov globoko na jordansko ozemlje ter se po napadu na neko jordansko taborišče spet umaknile za demarkacijsko črto. V arabskih krogih poudarjajo, da ima Izrael samo ob Mrtvem morju zbranih okoli 60.000 vojakov ter je računati z novimi napadi.

STRASSBURG. — Vlade Danske, Norveške in Švedske so v skupni spomenici vložile pri evropski komisiji za človekove pravice tožbo proti sedanjemu vojaškemu režimu v Grčiji. Podobno tožbo je vložila tudi nizozemska vlada. Omenjena komisija bo o tožbah razpravljala 28. maja.

RIO DE JANEIRO. — Brazilska vlada je prepovedala vsakršno dejavnost tako imenovane „široke fronte“ opozicije, katere glavni cilj je boj za splošno politično amnestijo v deželi ter za razpis neposrednih splošnih volitev novega predsednika republike in ustavodajne skupščine. Vlada je prav tako ukazala zapleniti vse časopise in revije, ki bi objavljale poročila o aktivnosti opozicijske „široke fronte“. Generalni sekretar brazilskega demokratičnega gibanja poslanec Martin Rodriguez je izjavil, da predstavlja ta vladni sklep nasilno dejanje in začetek poti k popolni diktaturi.

BRNO. — Deželno sodišče v Brnu na Češkoslovaškem je avstrijskega državljana Thomasa Melzerja v odsotnosti obsodilo zaradi vohunstva na 10 let zapor, njegova sodelavca Alois Smejkal in Jiri Laikpe pa sta bila obsojena na zaporne kazni 15 oziroma 12 mesecev. Melzer je Češkoslovaško zapustil leta 1947 ter je med češkoslovaškimi begunci v Avstriji iskal sodelavce za zahodne vohunske organizacije.

MOSKVA. — V Sovjetski zvezi so izstrelili novo vesoljsko raketo z avtomatsko postajo „Luna 14“. Namen tega poskusa so nadaljnje znanstvene raziskave prostranstev okoli Lune.

TRST. — Prejšnji teden je v Trstu umrl dr. Bruno Pincherle, eden izmed najuglednejših tržaških antifašistov, neustrašen sodelavec odporniškega gibanja in velik prijatelj tržaških Slovencev. Kot dolgoletni občinski svetovalec se je dr. Pincherle dosledno zavzemal za pravice slovenske manjšine v Italiji.

LONDON. — Predsednik britanske vlade Wilson je v spodnjem domu govoril o vlogi Velike Britanije in Sovjetske zveze kot sopredsednici ženevske konference o Indokini leta 1954 ter v tej zvezi poudaril, da sta Velika Britanija in Sovjetska zveza pripravljeni nuditi vsako možno pomoč, da bi prispevali k miru v Vietnamu.

BERLIN. — V Vzhodni Nemčiji je bila uvedena nova socialistična ustava, ki jo je prebivalstvo v nedeljo z veliko večino sprejelo na posebnem plebiscitu.

Razstava vrtnic

na kmetijskem sejmu v Welsu

V Welsu na Zgornjem Avstrijskem se že temeljito pripravljajo na letošnji mednarodni kmetijski sejem, ki bo od 30. avgusta do 8. septembra. Med privlačnostmi te prireditve bo nedvomno tudi velika razstava vrtnic, na kateri nameravajo prikazati na stolisoe vrtnic več kot 150 različnih vrst, med katerimi bodo tudi zadnje mednarodne novosti iz Nemčije, Holandske, Francije in Amerike.

Razstava vrtnic bo urejena na velikem razstavišču, poleg tega pa pripravljajo v enem izmed novih paviljonov še poseben „bar vrtnic“, kjer bo imel vsak obiskovalec sejma priložnost, da se svoji spremljevalki predstavi kot „kavalir z rožo“.

Poslanica otrokom vsega sveta

Mednarodna zveza za mladinsko književnost pri UNESCO (organizaciji Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo) je 2. april, obletnico rojstva svetovno znane mladinske pisateljice Hansa Christiana Andersena, objavila za vsakotletni mednarodni dan otroške knjige. Proslavljanje tega dneva naj bi prispevalo k pospeševanju in rasti književnosti za otroke in mladino, s tem pa tudi k poglobljanju medsebojnih stikov in solidarnosti otrok in narodov sveta.

Vsako leto naslovi ob mednarodnem dnevu otroške knjige znan mladinski pisatelj na otroke vsega sveta posebno poslanico; letos je to poslanico objavil priljubljeni slovenski pisatelj France Bevk. Njegov poziv otrokom vsega sveta se glasi:

Zopet je pred nami mednarodni dan otroške knjige, ki si prizadeva, da bi se čimveč otrok širom sveta naučilo branja in dobilo lepo knjigo v roke. In naneslo je, da sem prav te ni prejel prijazno pismo učencev neke občine v moji ožji domovini. Pismo se glasi: „Dragi pisatelj, prijatelj mladine! Lepo Te prosimo, da nas obiščeš. To zimo smo prebrali že na stotine knjig in bi se radi o njih s Teboj pomenili. Tvoj obisk nam bo plačilo za naš sladki trud.“

Tako pismo. Bil sem prijetno presenečen. Morda je na svetu kaka skupina otrok, ki je v zimskih mesecih prebrala še več knjig. Toda bil sem ponosen na svoje male rojake, ko so si naložili „sladek trud“, da so pod vodstvom svojih vzgojiteljev za skromno priznanje tekmovali pri branju knjig. Ali sem kot mladinski pisatelj smel odreči ganljivi prošnji, da bi jih obiskal. Nisem smel in nisem jim odrekel. Kljub snegu in mrazu in kljub visokim letom sem pohitel na pot.

Zaradi zornih obrazov, ki so bili radovedno uprti vame, bi se mi nobena pot ne zdela pretežka ne predolga. Vprašanja so deževala name, med njimi eno neizogibno, ki sem ga kot mladinski pisatelj povsod srečaval. Ali so junaki, ki sem jih opisoval, res živeli ali so samo plod moje domišljije? Ta skrb mladih bralcev, ki sicer ne zametajo bujne domišljije pripovedke — če jim pisatelj v svojih zgodbah reže kruh čiste resnice, me zmeraj gane. Prav tako kot me gane nagonski odpor mladih duš proti krivici in vroča želja, naj življenju botrujeta pravica in dobroti. Resnica, pravica in dobroti — to je jezik, ki ga razumejo vsi otroci. In ko sem mlade rojake vprašal, česa najbolj želijo otrokom vsega sveta, sem prejel odgovor: Veliko novih lepih knjig, da jim bo življenje bogatejše in lepše. In mir na svetu, brez vojn in sovraštva, da bi otroci lahko živeli brez strahu pred prihodnostjo.

Tako sem se kot mladinski pisatelj pomenil z mladimi bralci. In lepo mi je bilo pri srcu. Za mednarodni dan otroške knjige sem čutil potrebo, da vam to povem. Prepričan sem, da bi se z vami prav tako pomenil iz srca do srca. Žal mi je samo, da vsi otroci na svetu niso tako srečni kot vi ali kot moji mladi rojaki. Nimajo lepih knjig, saj mnogi še kruha nimajo. Na te otroke moramo stalno misliti, pa naj živijo v zadnjem kotičku sveta in katerikoli jezik naj govorijo. Tudi nje moramo naučiti brati in jim dati knjig, da se bodo veselili življenja.

Ob mednarodnem dnevu otroške knjige še prav posebej mislimo na to. Mednarodna zveza za mladinsko književnost si prizadeva, da bi bile najboljše mladinske knjige raznih narodov presajene v tuje jezike. Čim več knjig v čim več jezikov. Želi, da bi otroci čimbolj spoznali življenje drugih otrok, se učili med seboj spoštovati in se ljubiti. Če se bodo med seboj spoznali, se spoštovali in ljubili, se bodo spoštovali in ljubili tudi, ko bodo odrasli in bo tako ohranjen mir na svetu. In sreča vseh ljudi.

Otroci, sodelujejo v našem plemenitem stremljenju! Naj bo dan otroške knjige kot sonce, ki razsijple žarke na ves svet in osreči slehernega otroka!

V OKVIRU KULTURNE IZMENJAVE:

Opera SNG iz Ljubljane

bo v Celovcu uprizorila Puccinijevo „Turandot“

Kakor smo v našem listu že kratko poročali, bo Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo spet gostovala v Celovcu in v soboto 20. aprila ob 19.30 uri v Mestnem gledališču uprizorila opero „Turandot“ italijanskega mojstra Puccinija.

Gostovanja ljubljanskega opernega ansambla nedvomno spadajo med absolutne viške celovškega gledališkega dogajanja; doslej je bila vsaka predstava slovenskih umetnikov izredno doživetje. Prepričani smo, da nam bo ljubljanska Opera posredovala visok kulturno-umetniški užitek tudi s svojim letošnjim obiskom, zato vse ljubitelje operne umetnosti opozarjamo na prireditev 20. aprila, za katero se vstopnice dobijo pri celovškem Mestnem gledališču.

Tokrat se bodo ljubljanski umetniki predstavili s Puccinijevo opero „Turandot“, katera pripoveduje o

kitajski princesi, ki pošilja svoje snubce enega za drugim v smrt, ker ne morejo uganiti ugank njene muhavosti. Pravljica o ženi, ki se bo vdala le tistemu moškemu, ki jo bo prekosil v bistroumnosti, je prastara in je služila mnogim narodom ter številnim znanim umetnikom za vedno nove obdelave in variacije. Za lažje razumevanje zanimive in pretresljive zgodbe navajamo kratko vsebino opere.

Prvo dejanje: Razburjeno pekinško ljudstvo je priča novim grozodejstvom neusmiljene princese, ki vlada kitajskemu ljudstvu. Vedno novi snubci morajo darovati življenje za okrutno princeso. Tudi mladi perzijski princ ni uganil treh ugank, ki mu jih je zastavila Turandot. Stari cesar je brez moči, da bi preprečil vedno nove človeške žrtve. Ljudstvo se v divjih sprevodih vali po ulicah, tuli in spodbuja rablje, pljuje na razumnost in doslojansko, v naslednjem trenutku pa spet objokuje mlade žrtve. Svojo srečo hoče poskusiti tudi mladi princ Calaf, ki je prišel kot neznanec v mesto in tu našel svojega očeta, ubežnega kralja in mlado sužnjo Liu, ki Calafa na tihem ljubi in obožuje. Zaman svare Calafa cesarjevi ministri, zaman ga svari Liu in niti oče ga ne more odvrniti od njegove obsedenosti, da se igra z življenjem. V prepričanju, da bo rešil uganke in s tem dobil princeso, udari na usodni gong.

Drugo dejanje: Kitajsko ljudstvo in tudi trije ministri željno čakajo tistega, ki bi lahko rešil tri uganke in s tem rešil deželo težke more. Vsa srca bijejo v tem trenutku za Calafa, ki je stopil pred cesarja in princeso smrti, da jo premaga. Na-

Odrska beseda - dialog o miru

Poslanica ob svetovnem dnevu gledališča

Ob letošnjem svetovnem dnevu gledališča je Nobelov nagrajenec Miguel A. Asturias objavil mednarodno poslanico, v kateri med drugim pravi:

Kjer je kdaj živelo gledališče, so se obrnile besede: besede, s katerimi se je človek obračal k bogovom, k svetu in kot človek k drugim ljudem. To so besede nesmrtnega dialoga. Ta jezik stoletij je doživljal večkratne spremembe, v gledališču pa je še enkrat postal najbolj humano, najbolj neposredno, ustvarjalno in najplodnejše sredstvo za stike z množico.

Doma sem na drugem koncu sveta, pa se vseeno obračam k vsem ustvarjalcem, ljubiteljem in gledalcem čudežne gledališke umetnosti in jih pozivam, naj si podajo roke, ne da bi spleta verige, ampak da bi zgradili mostove za medsebojno razumevanje.

Na vseh koncih sveta naj gledališki gorečnejši, vsi gledališki ljudje sveta v tem trenutku pozabijo na meje, na razlike narodnosti, rase in vere in se združijo v boju za mir, ki je nujnost in enotna potreba zaradi spopadov v današnjem času.

Sedmi svetovni dan gledališča naj v letošnjem jubilejnem letu svetovne deklaracije človekovih pravic poveže vse zavestne ljudi proti povzročiteljem tolikšne nesreče našega človeštva, ki uničujejo človeka, vodijo bratomorne vojne, ki so zakrivila genocide in ki na drugačne načine desetkajo človeštvo z gospodarskim zatiranjem.

Odrske luči niso nikjer ugasnile. Narobe, po vsem svetu blešče kot zvezde in v njihovi svetlobi se načenjajo in pretresajo vprašanja človeštva v različnih jezikih, na vseh geografskih širinah in na vseh odlih, ne da bi bilo pozabljeno bistveno vprašanje — obstanek naše civilizacije, ki ji grozi strašna jedrska orožarna.

Vse dokler visi nad nami ta grožnja, naša zemlja ni varna. S svojim opozorilnim pozivom ne želim delati zmede, temveč bi rad pripomogel, da bi s skupnimi močmi preprečili, da bi se naša zemlja ne spremenila v grobnico, na kateri bo ostalo le posvetilo našemu človeštvu: komedija je končana!

da, kri in Turandot so tri čarobne besede, ki prinesejo rešitev in Turandot se mora vdati. Toda njen odpor je neukročen. Sedaj postavi Calaf tudi njej uganke; kdor lahko do jutra pove njegovo ime, ima pravico na njegovo glavo.

Tretje dejanje: Nad cesarski dvor se je spustila usodna tema. Nihče ne sme to noč zatisniti očesa. V okrilju noči se plazijo sence vohunov, stražarjev in cesarjevih dostojanstvenikov, ki zalezujejo vsakogar, ki bi lahko poznal ime neznanega princa. Razjarjeno ljudstvo hoče prisiliti Timurja in Liu, da izdada to ime, toda zaman so muke, da bi ju prisilili. Liu si mora sama vzeti življenje, da lahko odnese skrivnost s tega sveta. Smrt mladega dekleta pa vzbudi v princesi žarek človeške ljubezni in Calafov smeli poljub vzbudi v njej tisto veliko človeško čustvo, ki ga je do sedaj zatirala v sebi. Calaf ji je razodel svoje ime, toda ona je odkrila drugo in to naj izvedo vsi ljudje velikega cesarstva — njegovo ime je ljubezen.

KULTURNE DROBTINE

● Prosvetni minister dr. Piffl-Perčević je v okviru posebne slavnosti na Dunaju izročil letošnje državno nagrado za evropsko literaturo jugoslovanskemu pesniku Vasku Popu za njegovo ustvarjalno delo v poeziji v letu 1967. O pesniškem ustvarjanju nagradjenca je govoril avstrijski književnik Gerhard Fritsch. Pred Popom sta nagrado, ki znaša 50.000 šilingov in jo podeljujejo od leta 1966 naprej, prejela že poljski pesnik Z. Herbert in britanski pesnik W. H. Auden.

● Dosedanja ljubljanska podružnica Društva bibliotekarjev Slovenije se je preselila v samostojno Društvo bibliotekarjev Ljubljana ter obsega njegovo delovno področje 17 občin. Lani je bilo v teh 17 občinah izposojenih skupno 1.030.000 knjig, od tega v sami ljubljani okrog 820.000 izvodov; za knjižnice v teh občinah je bilo lani kupljenih 24.000 knjig in od tega 16.500 na območju same Ljubljane.

● Leta 1970 bodo v Bonnu, kjer je bil rojen slavn skladatelj Ludwig van Beethoven, velike slavnosti ob 200-letnici Beethovnega rojstva. Prireditve se bodo udeležili priznani ansambli in solisti iz vseh delov sveta. Že doslej so najavljeni berlinski in dunajski filharmoniki, državna filharmonija iz Leningrada in Concertgebouw-orkester iz Amsterdamu. Slavnosti bodo trajale skozi celo leto, v glavnem pa so predvideni trije koncertni cikli.

● Danes že daleč preko meja svoje domovine znani Avsenikov ansambel bo prihodnji teden šel na novo mednarodno turnejo, ki jo bo začel v Grazu, poleg tega pa ima predvidene nastope v številnih mestih Zahodne Nemčije. Ansambel se bo predstavil tudi v novi zasedbi, ki obsega 13 glasbenikov in 5 vokalnih solistov. Prvi nastop v tej zasedbi je imel ansambel v ljubljanski dvorani Tivoli, kjer je bil dohodek prireditve namenjen za izgradnjo nove smučarske skakalnice v Planici.

● Prvič v zgodovini bodo gledališča v New Yorku deležna subvencij. Ustanovljen je bil poseben sklad za razvoj gledališč, ki ima na razpolago 400.000 dolarjev (10 milijonov šilingov). Sklad bo kupoval vstopnice po redni ceni ter jih po znižani ceni prodajal študentom in drugim skupnam.

● Razstava o avstrijskem odporiškem gibanju je bila odprta v Moskvi, nato pa jo bodo prenesli tudi še v druga mesta Sovjetske zveze.

● Iz publikacije UNESCO je razvidno, da je bil leta 1965 največ prevojen avtor — Vladimir I. Lenin, kajti seznam njegovih prevedenih spisov obsega več kot 200 enot. Na drugem mestu je bil znan pisatelj detektivskih zgodb Georges Simenon (Ležer) komisarja Maigretja s sto prevedenimi deli. Jules Verne je dosegel 99 prevodov, Lev M. Tolstoj 98, Shakespeare pa 96 prevodov. Polem so sledili Dostojevski, Sartre, Karl Marx, Mark Twain, Balzac, Melingway, Cehov in Andersen. Največ prevodov je v omenjenem letu izšlo v Sovjetski zvezi — namreč 3864 enot, medtem ko jih je bilo v Ameriki 2203.

● V svetovnem merilu najboljše posamična publikacija je nedvomno katalog, ki ga je za svojo knjižnico izdelal britanski muzej. Obsega namreč 263 zvezkov ter vsebuje nad 4 milijone knjižnih naslovov, zajema pa obdobje nad 500 let, namreč od začetkov knjižnega tiskarstva v Veliki Britaniji. Dela pri tem knjižnem seznamu so trajala skoraj sedem let.

Giacomo Puccini in princesa Turandot

Da je Turandot s svojo fantastično in globoko simboliko sama po sebi muzikalna snov, dokazujejo številne kompozicije, ki so nastale po Gozzijevih „fiabah“ celo do današnjega dne, in obenem dokaz, da je tudi Gozzijev domišljjski svet živ. Že v Goethejevem času je prvo odrsko glasbo za Gozzijevo „Turandot“ napisal Carl Maria von Weber. Še pred Puccinijem je nastala opera Turandot italijanskega skladatelja Ferrucija Busonija, v najnovšem času pa pomembna kompozicija Gottfrieda Einema, balet Turandot.

Ko je Puccini leta 1920 prišel v Milano, se je že odločil, da bo komponiral Turandot. Po pričevanju njegovih prijateljev je bil močno pod vtisom Reinhardtove uprizoritve, ki jo je videl v Berlinu. „Dragi Adami,“ piše kmalu potem enemu izmed obeh avtorjev besedila za njegovo Turandot, „pošiljam vam Schillerjev prevod. O vsem, kar je potrebno, se bomo dogovarjali pismeno. Trenutno pa bi bilo treba urediti tekst, ga obložiti, stilizirati, dodati, ali, kjer je to potrebno, skrajšati, skratka narediti ga zanimivejšega. Takšen kot je sedaj, ni uporaben. Gozzijeva Turandot je le osnova, na kateri mora zrasti nov lik. Ne vem, če se bom mogel dovolj jasno izraziti. Naša fantazija mora ustvariti nekaj novega in lepega, nekaj kar je polno domislje. Kajti gledališče ima svoje neminljive zakonitosti: vzbujati ti mora zanimanje, ustvarjati mora presenečenje, mora navdušiti in ganiti ter spodbujati voljo do življenja.“

Kljub temu, da je bil Puccini z zgodbo ves prežarjen, mu delo ni šlo lahko izpod rok. Lik princeze mu je bil jasn, saj jo je ustvaril popolnoma v duhu Schillerjeve humane ideje. „Nisem okrutna,“ pravi Schillerjeva Turandot, „a živela bi rada svobodno in kot kraljevska hči se borim za isto pravico, ki jo imajo najnižji iz ljudstva. Zato nočem živeti v ponižanju in suženstvu.“ To je bila tudi glavna človeška poteza Puccinijevega lika.

Ob njej je skladatelj ustvaril drugi lik plemenite žene, ki nadaljuje tradicijo skoraj vseh Puccinijevih ženskih karakterjev, ki plačujejo svojo veliko ljubezen s smrtjo. Od Mimi, Tosce, Butterfly in Manon je mala Liu zadnja zastopnica svojega spola, ki mora umreti zavoljo svoje tragične krivde. In če moremo verjeti najglobljemu raziskovalcu Puccinijevega ustvarjanja, Moscu Carnerju, je tragična ljubezenska krivda gonilna sila ali nekakšna ideja fixe vseh njegovih ženskih likov.

S tem Puccini v svojo opero ni prinesel kakšne nove psihološke kvalitete, saj je trpeča ljubezen v nekem smislu že konvencija od krščanskega pojma „mater dolorose“ ter martirija devišva in preko Ofelije in Desdemone do likov Leonor in Verdijevih operah. Vendar je pri Pucciniju pojem ljubezenske žrtve pri ženskih likih tako ukoreninjen, da brez njega ne bi mogli najti ključa do pojmovanja psihološke funkcije dogajanja. Sicer je v operi Turandot tragedija mlade pomaknjena nekam v drugi plan in se nam zdi njena osebna žrtev v napetosti Calaf-Turandot še bolj tragična. Usoda njenega rodu pa se reflektira v vsej kontrastnosti ljudskega čustvovanja, ki ga je skladatelj pustil vzplamteti v prvem dejanju tega dela, v svojih velikih scenah orgiastičnega ljudskega srda, sadizma in fanatizma, do izraza patološkega kompleksa usmiljenja z žrtvijo, paničnega strahu ter kulturnega oboževanja neznanega. Ta velika glasbena al fresco slika do najvišjih ekstremov razplamteli ljudskih strasti, ljudskega ogorčenja in mističnega oboževanja, je mogoče edinstvena v operni literaturi. Mislim, da jo lahko postavimo ob stran z najvišjimi tovrstnimi umetniškimi stvaritvami v glasbeni drami Musorgskega: v mislih imam revolucijo v Borisu Godunovu in pošastno agonijo strelcev v Hovanščini.

Puccini ni mogel več odrešiti svoje Turandot, kot je to zasnoval. Preden je mogel v Turandot vzplamteti plamen prave ljubezni, je skladatelj smrt iztrgala pero iz rok.

(Po gledališkem listu SNG)

Uspešen zaključek strokovnega šolanja

Kmetijsko šolo v Podravljah zapustil nov rod absolventov

Pred dvema tednoma se je na slovenski kmetijski šoli v Podravljah zaključilo šolsko leto in šola je zapustil nov rod absolventov. Bivši učenci — bodoči gospodarji so odšli na svoje domove po dvehletnem strokovnem šolanju, med katerim so pridobili osnove za uspešno strokovno in vsesplošno uveljavljanje na domači zemlji, na vasi in v širši javnosti.

Kako je učiteljski zbor kmetijske šole v Podravljah skrbel, da bi kar najbolj plodno izpolnil bivanje gojencev na šoli, povzemamo iz poročila, ki ga je na zaključni učiteljski konferenci podal ravnatelj šole dipl. inž. France Einspieler.

Že v šolskem letu 1966-67 si je učiteljski zbor zadal nalogo, da v celoti osvoji in izvaja načrt, ki ga predpisuje za kmetijske šole ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaju. V pravkar zaključenem šolskem letu pa je kmetijska šola v Podravljah s pomočjo učnih pripomočkov, ki jih je prejela od odseka za kmetijsko šolstvo pri koroški deželni vladi v Celovcu, izravnala pouk s poukom na nemških kmetijskih šolah tudi v pogledu na obseg in razdelitev učne snovi. Seveda pa je razumljivo, da so učitelji kmetijske šole v Podravljah pri pouku strokovnih predmetov postavljali v ospredje specifične okolnosti in proizvodne pogoje naših matih in srednjih kmetij.

Veliko skrbi so učitelji posvečali povezavi teoretičnega strokovnega pouka s praktičnimi prijemi kmetijske proizvodnje. Pri tem so se posluževali diapozitivnih serij, strokovnih filmov, izrednih strokovnih tečajev in ogledov napredno urejenih kmetij.

Diapozitivne serije, s katerimi razpolaga šola sama, so učiteljem omogočale dopolniti avdialno metodo pouka z mnogo bolj uspešnimi vizualnimi prijemi. Predvsem so pouk koristno dopolnjevali z diasi, ki demonstrirajo specifične prilike, postopke in ureditve kmetij širom naše zemlje.

V še večjem obsegu so se učitelji posluževali strokovnih filmov, ki jih za potrebe strokovnega šolanja daje na razpolago odsek za strokovni film pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaju. S skupno 76 filmi, ki so vsebinsko zajemali učno snov vseh strokovnih predmetov, je šola posredovala gojencem sodobne metode in rešitve kmetijske proizvodnje v Avstriji in po svetu. S pomočjo strokovnih filmov so se učenci predvsem seznanili tudi s problemi in vprašanji, ki jih učni načrt v takem obsegu ne predvideva.

Za specifično kmetijsko prakso pa so bili največjega pomena poučni ogledi napredno urejenih kmetij, ki jih je podravljaska kmetijska šola organizirala tudi v preteklem šolskem letu. Najbolj zanimiv in poučen je bil ogled kmetij v preusmeritveni skupnosti Podkraj, kjer so učenci na tipičnem primeru preusmerjene in poenostavljene gorske kmetije jasno spoznali, da so za vselej minili časi kmečke idile in proizvodne pisanosti, kajti v bodočem gospodarskem razvoju bo preživel le tisti kmet, ki že danes preusmerja in poenostavlja svojo kmetijo, upoštevajoč specifične proizvodne in tržne razmere. Predaleč bi vodilo, če bi hoteli podrobno analizirati vse kmetije, ki so jih obiskali učenci podravljaska kmetijske šole; povedati pa je treba, da so ogledi kmetij predstavljali najbolj kakovitno dopolnitev teoretičnega strokovnega pouka in da so dobili učenci številne pobude, ki jim bodo koristile na domačih kmetijah.

Celodnevni poučni izlet je šola namenila tudi ogledu gozdov v okolici Železne Kaple. Tu so imeli gojenci priložnost, da si ogledajo vzorno urejeno gozdno gospodarstvo in da na drugem mestu spo-

znajo posledice nepremišljenega roparskega posega v kmečki gozd. Zelo poučen in koristen pa je bil tudi ogled beljaške klavnice, ki sodi med najmodernejše tovrstne naprave v Avstriji, ter obisk v zemlji-

ški knjigi pri okrajnem sodišču v Beljaku.

Na pobudo učencev je šola priredila tudi kratek tečaj za avto-geno in električno varjenje. Varilna tehnika čedalje bolj prodira na kmetije in kmetovalcem odpira velike možnosti, da s samodejnimi ureditvami tehničnih naprav in z raznovrstnimi popravili zmanjšajo izdatke za mehanizacijo obrata. Prav tako je podravljaska kmetijska šola tudi v preteklem šolskem letu organizirala šoferski tečaj in s tem ponovno usrešla želji kmetov, da njihovi sinovi v času šolanja opravijo šoferski izpit za traktor in druga motorna vozila.

Naj ob koncu še omenimo, da so imeli gojenci kmetijske šole v Podravljah tudi plesni tečaj. Morda so nekateri še vedno menja, da kmečki mladini plesni tečaji niso potrebni. Toda ravno kmečka mladina, ki živi v pogojih močne socialne diferenciacije, ki se čuti na vsakem koraku prikrajšano in jo zaradi tega bremeni čut manjvrednosti, potrebuje vrednote, ki jo dvignejo na raven z ostalo mladino. In tako ji med drugim prav plesni tečaji posredujejo osnovne pojme neprisiljenega nastopanja ter samozavesnega uveljavljanja v družabnem in družbenem življenju.

V a b i l o

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva iz Loge vasi priredi na velikonočni ponedeljek 15. aprila 1968 ob 7. uri zvečer pri Antoniju na Reki pri Št. Jakobu v Rožu

PEVSKI KONCERT koroških narodnih in umetnih pesmi

Po koncertu bo prosta zabava s plesom; igrala bo domača godba. Ljubitelji slovenske pesmi vabljeni.

Pri naših študentih na Dunaju

Še ni dolgo od tega, ko smo pod zgornjim naslovom objavili poročilo o dejavnosti Kluba slovenskih študentov na Dunaju. Takratno poročilo je veljalo običnemu zboru kluba ter predavanju predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwitterja, ki je študentom govoril o aktualnih vprašanih slovenske skupnosti na Koroškem, o osnutku programa Narodnega sveta koroških Slovencev ter o skupnih prizadevanjih obeh osrednjih slovenskih organizacij za uresničitev določil člena 7 državne pogodbe.

Medtem nam je časnikarski referat Kluba slovenskih študentov poslal novo poročilo, iz katerega povzemamo naslednje podrobnosti:

Dne 22. marca sta v klubu predsednik Slovenske mladine dr. Pavle Apovnik in Hanzi Weiss predavala o retoromanski narodni skupini v Švici ter svoja zanimiva izvajanja popestrila s skioptičnimi slikami. Teden dni nato pa je v klubu predaval predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, ki je govoril predvsem o osnutku programa NSKS. Njegova izvajanja so študentje očito sprejeli zelo kritično. Baval se je bolj s splošnim pomenom diskusije, — je med drugim rečeno v poročilu — manj pa je obravnaval reakcijo avstrijskega časopisja in vladnih krogov ter ni opazil, da ima ta osnutek programa za koroške Slovence tudi slabe posledice. „Študentje so imeli vtis, da ponavlja predsednik NskS vedno iste fraze in da gleda na dejansko stanje koroških Slovencev preoptimistično.“ Predavanju je sledila diskusija, pri kateri se je videlo, da „večine slo-

venskih študentov ta osnutek programa še ni zbudil in da so še v dobi srednješolskega kimanja. Nekateri pa o takem programu nočejo diskutirati. Tako tudi v diskusiji ni bilo govora o osnovnih problemih koroških Slovencev, kot sta šolstvo in gospodarstvo, temveč pretežno o abstraktnem, jasno opredeljenem načelnem programu.“ Tako beremo v poročilu kluba, ki se zaključuje z ugotovitvijo: „Končno pa je predsednik NskS mnenja, da je osnutek programa NskS velik korak naprej. Študentje so večinoma drugega mnenja.“

Branča vas

Tudi iz našega kraja se moramo enkrat oglašiti. Raje bi seveda poročali kaj razveseljivega, vendar zadeva, o kateri hočemo povedati nekaj besed, na žalost ni taka, da bi lahko imeli z njo veselje.

Mislimo namreč našo cesto, ki drži iz Bilčova in vodi proti Št. Ilju, cesto, ki so ji dali toliko obetajoče ime „Razgledna cesta“ (Aussichtstraße). Mnogi tujci, ki prihajajo v naše kraje in preživljajo tukaj svoj letni dopust, nas sprašujejo, kako je ta cesta sploh prišla do takega imena. Nudi se sicer res lep razgled od tukaj, toda sama nikakor ni v takšnem stanju, da bi človeka vabila na izlet in uživanje razgleda. Vprašujejo nas, kaj smo zagrešili, da imamo tako cesto; drugod imajo asfaltirana že stranska pota, pri nas pa je še glavna prometna zveza taka, kakor da bi še vedno živeli v dobi konjske vprege. Toda danes švigajo po tej „cesti“ avtomobili in dvigajo ogromne oblake prahu, v katerih se pešec skoraj zaduši, njegova obleka pa vsako prejšnjo barvo spremeni v sivo.

Vemo, da tudi na področju modernizacije cestnega omrežja ni mogoče vse hkrati napraviti. Vendar pričakujemo in upamo, da se bodo na merodajnih mestih v doglednem času le spomnili tudi nas in našo cesto spremenili v res moderno in privlačno „Razgledno cesto“.

ZVEZA SLOVENSKEH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

vabi na

spominsko svečanstvo ob 25. obletnici obglavljenja selskih žrtev

ki bo v nedeljo 28. aprila 1968 s pričetkom ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

V koncertnem delu bo nastopil

Partizanski invalidski pevski zbor iz Ljubljane pod vodstvom prof. Radovana Gobca.

Pokažimo s svojo udeležbo, da spoštujemo žrtve, doprinešene v boju za mir in prijateljstvo med narodi.

Odbor

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

Cvetko Millonig umrl

Tudi tisti, ki so vedeli za njegovo težko bolezen, so bili presenečeni ob vesti, da je umrl Cvetko Millonig, ker so vsi z njim in njegovimi upali, da bo le še ozdravel.

Zdaj ga ni več med nami, vedno nasmejanega, veselega in prijaznega Cvetka, ki so ga odlikovale ljubeznivost, dobrosrčnost in uslužnost napram vsakemu ter ne nazadnje zvestoba narodu, ki je nikdar ni posebno poudarjal, pač pa vedno iskreno zagovarjal.

Doma iz poznane Korenove družine v Zahomcu, je prišel že v mladih letih v šole v Celovec, kjer je stanoval pri zahomškem rojaku dolgoletnemu predsedniku celovške Hranilnice in posojilnice Francu Schnablu, ki je pozneje usmerjal tudi njegovo življenjsko pot in s katerim ga je družilo življenjsko prijateljstvo. Franc Schnabl je bil tudi tisti, ki ga je seznanil z lastnikom celovške tovarne za sladkarije Ludwigom Gelautzem, ki ga je vzel leta 1926 v službo, mu leta 1935 dal v najem svojo trgovino v Celovcu in mu po vojni, ko sta bili rajnemu bombardirani tako trgovina kot tudi stanovanjska hiša — bivši dijaški dom v Achatzelgasse, ki ga je rajni kupil od Sodalitete — poveril zaupno mesto poslovo-dje v svoji prazilnici za kavo.

Za življenjsko družico si je Cvetko Millonig izbral najstarejšo hčerko Gito iz znane Breznikove družine v Pliberku in je bil tako v resnici povezan z vsemi našimi kraji od Zilje do Podjune.

Zato so se zadnji terek zbrali tudi vsi njegovi sorodniki in rojaki iz vseh naših krajev poleg številnih znancev in poslovnih prijateljev iz Celovca na celovškem mestnem pokopališču, da vzamejo od rajnega zadnje slovo in mu izkažejo poslednjo čast. Le redko je zbranih na tem pokopališču toliko ljudi, kot jih je bilo pri pogrebu Cvetka Milloniga, na katerem sta ob grobu v slovo spregovorila šentlenarški župnik Avguš Čebul in komercialni svetnik Ludwig Gelautz, medtem ko se je žalnim gostom zahvalil brat rajnega dekan Filip Millonig.

Ne samo Slovenci, še bolj začuden so bili številni nemško govoreči deželani, ki so Cvetka dobro poznali, da ni bilo spregovorjene nobene slovenske besede, ker so to

vsi pričakovali in bi se nihče zaradi tega ne razburjal. Predvsem pa se je zelo tuje slišalo ime Florian Millonig, ker je bil rajni vsem poznan le kot Cvetko in so tako mnogi šele na pogrebu zvedeli za latinsko označbo lepega slovenskega imena.

Zalujočim preostalim izrekamo tudi mi iskreno sožalje!

Hodiše

Jutri — seveda ob ugodnem vremenu — bo novi razgledni stolp na Piramidi prvič dostopen za obiskovalce, medtem ko je slavnostna otvoritev tega novega turističnega objekta predvidena za 1. maj. Prvotno so nameravali novi stolp izročiti svojemu namenu že lani jeseni, vendar so se potem dela preveč zavlekla in

Slovensko prosvetno društvo Št. Vid v Podjuni

V a b i l o na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 21. aprila 1968 s pričetkom ob pol tretji uri popoldne pri Voglu v Št. Primožu.

Gostuje moški pevski zbor iz Primškega pri Kranju. Pri koncertu bo sodeloval tudi trio Jamnik s pevci.

Prisrčno vabljeni!

tako bo šele letos dana možnost, da bodo obiskovalci s tega stolpa občudovali lepote koroške dežele.

Novi stolp na Piramidi je visok 51 metrov ter je opremljen z modernim dvigalom, ki nudi prostora za 15 oseb, medtem ko je na veliki razgledni terasi prostora za 200 ljudi.

Občina Hodiše je za obisk tega stolpa določila naslednje vstopnine: za odrasle 5 šilingov, za otroke do 14 let 3 šilinge, za skupine 4 šilinge na osebo in za šolarske skupine 3 šilinge na osebo.

Z otvoritvijo novega iz betona zgrajenega stolpa bo seveda odslužil dosedanj leseni stolp, ki je 18 let nudil neštetim obiskovalcem razgled po širni okolici.

Celovec že 450 let deželno glavno mesto Koroške

V pičlih dveh tednih — namreč 24. aprila — bo Celovec obhajal 450-letnico dneva, ko je postal deželno glavno mesto Koroške. Za to priložnost je pripravila mestna občina pester spored prireditve, ki naj bi Celovčane in seveda tudi ostale prebivalce naše dežele opozorile na važni jubilej.

Prireditve se bodo odvijale od 14. ure naprej na Novem trgu pred magistratom, kjer bo najprej kon-

certirala vojaška godba. Ob 15. uri se bo celovski občinski odbor sestel na slavnostni seji, ki jo bodo prenašali tudi na Novi trg. Seji bodo sledili nastopi pevskih in plesnih skupin, potem pa bosta koncertirali godbi poštnih uslužbencev in železničarjev. Ob 20. uri zvečer bo v Celovcu velik ognjemet in s sprejemom v magistratu ob 20.30 uri se bo zaključil spored jubilejnih slavnosti Celovca.

K O L E D A R

Petek, 12. april: Vel. petek
Sobota, 13. april: Vel. sobota
Nedelja, 14. april: Velika noč
Ponedeljek, 15. april: Vel. poned.
Torek, 16. april: Benedikt
Sreda, 17. april: Rudolf
Četrtek, 18. april: Apolonij

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gossmatergasse 10, telefon 54-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje.

Lov na dragocenosti

Že od leta 1744 se z londonsko avkcijsko hišo Sotheby povezuje najbolj znana imena. Najstarejše in obenem tudi največje tovrstno podjetje na svetu ima letni promet okoli sedemdeset milijonov funtov in domuje v dvanadstropnem poslopiju na ulici New Bond Street. Hiša je neke vrste „prehodni muzej“, saj je prenapolnjena z dragocenostmi, ki bodo v kratkem menjale lastnike. Skozi labirint stopnišč, hodnikov in izklicnih dvoran se gnetejo radovedni obiskovalci in primerjajo omembe v katalogih z razstavljenimi predmeti. Očarani se ustavljajo pred starinskimi posodami za čaj, pred komodami, katerih lak je bil razpokan že pred dvesto leti. Gentlemani v temnih oblekah si ogledujejo bleščeče dragulje v vitrinah, spet drugi z melonami v rokah vlečejo lestve k nekaj metrov visokim slikam ali se pa plazijo po kolenih, da bi si lahko bolje ogledali figurice iz meissenskega porcelana.

Stene so prenapolnjene z urejenimi fotografijami, ki prikazujejo nekdanje znamenitosti, prodane na dražbah hiše Sotheby. Med drugim so prodali Beethovno pismo, v katerem veliki skladatelj izreka svojo sodbo o operi Fidelio. To pismo so prodali za dva tisoč funtov. Skrinjo, ki je bila last Ludvika XV., so prodali za skoraj pol milijona funtov in rolls royce „silver ghost“ iz leta 1911 je za 9800 funtov našel novega lastnika. Ta „avto iz druge roke“ so nekoč za petino te cene izdelali za nekega indijskega maharadžo.

Avkcijška hiša je oživila aprila leta 1962 svoj vrhunec s prodajo impresionističnih in modernih slik, ki so bile last znanega pisatelja Sommerseta Maughama. Prvič so si takrat morali sprositi bližnje prostore sosed-

nje galerije, da so lahko spravili pod streho vse številno občinstvo. Hišna televizija je prenašala dogodke iz glavne avkcijške dvorane. Picassovo sliko „Gospa na vrhu“, ki izvira iz leta 1901, in „Smrt harlekina“ iz leta 1905 so prodali skupno za 80.000 funtov. Drugo Gauguinov sliko „Stoječa deklica“, ki jo je Maugham kupil na Tahiti leta 1916 za samo 200 frankov, so prodali za 13.000 funtov. Maugham je dobil za svojo celotno zbirko okoli pol milijona funtov.

Toda v svetu londonske trgovine z umetninami presenečenja niso niti tako redka. Neki strokovnjak hiše Sotheby je nekoč obiskal grad Berkeley, da bi tam ocenil antikvite. Ko je ob slovesu povprašal, če so mu pokazali vse, so mu dejali da je videl prav vse razen nekega servisa za večerjo, ki pa da ni niti omembe vreden.

Pozneje se je izkazalo, da je to bil edini srebrni servis, ki je ohranjen iz časov francoske revolucije. Ko je prišel servis na dražbo, je poslal francoski predsednik de Gaulle svojega osebnega odposlanca, vendar žal z nekoliko preskopo odmerjenim budžetom. Za tisoč funtov več so posodo v dveh minutah in dvajsetih sekundah prodali za 207 tisoč funtov nekemu pečnemu zasebniku.

Osemdeset strokovnjakov hiše Sotheby skrbi, da so ponaredbe povsem izključene. Opravljajo mučno detektivsko delo: poizvedovanje po arhivih, galerijah in muzejih po vsem svetu, ki neredko pripomorejo k odkritju dragocenih nepodpisanih del velikih mojstrov. Navadno je potrebno celo leto, da lahko pripravijo kakšno pomembnejšo dražbo.

Tudi strokovnjake včasih presenetijo na videz drobni dogodki. Neki londonski policist, čigar konjiček je bil zbiranje umetnin, je v neki knjigarni za majhen denar kupil kipec, za katerega je menil, da je mehiški. „Ne, mehiški prav gotovo ni,“ mu je zatrdil strokovnjak hiše Sotheby, na katerega se je obrnil za nasvet. Policaj je že obžaloval, da je po nepotrebnem zapravil denar. Toda kasneje mu prav gotovo ni bilo žal, ko je izvedel, da je to delo sodobnega angleškega kiparja Henryja Moora in mu ga je britanski muzej odkupil za okroglo tisoč funtov.

Kronika hiše Sotheby je polna podobnih primerov. Koga pri vsem tem ne bi prema-

Cvetje polarne noči

V severozahodnem delu polotoka Kola leži kombinat Pečenganikelj. Nad podzemskim rudnikom Kaula-Kotseljava stoji stekleni vrh, v katerem gojijo okrasno rastlinje.

Med polarnimi nočmi in pri hudem mrazu cvetejo jagode, mačehe, ogljiči, nageljni in druge rastline. Vedno sta v cvetu tudi begonija in navadni vratič.

Rastline gojijo s pomočjo električne energije oziroma z luminiscentnimi in živosrebrnimi svetilkami. Svetloba teh svetlobnih teles mora pasti prav na krono okrasnega rastlinja. Za hitrejši razcvet in za boljši donos ploda so najprimernejše svetilke z ogledali. Pri umetni svetlobi dosega rastline ne samo normalne oblike, ampak so hitrejši vsi fiziološki procesi v njih kot pa v razmerah, ki jih imajo te rastline v naravi.

gala skušnjava, da bi zlezal na podstrešje ali v klet na lov za zaprašenimi dragocenostmi?

„Solze hčere boga sonca“

O izvoru jantara je veliko legend. V njih je imenovan jantar kot solze hčere boga sonca, ali domnevajo, da je to v sončnih žarkih strnjena morska pena; v drugih navajajo, da je to pod vplivom morja okamenela nafta ali strjena mast neznanih rib. Vse te navedbe imajo, ne glede na to, kje in kdaj so nastale, v svoji osnovi nekaj skupnega: govorijo o jantaru kot o otdeli snovi. Sodobna znanost te navedbe potrjuje. Po sedanjih ugotovitvah je jantar strjena smola iglavcev, ki so rasli nekoč na predelih, kjer je sedaj morje. To je tudi vzrok, da so ležišča na tistih predelih, kjer je bilo nekoč morje. Eno največjih ležišč jantara na svetu je blizu mesta Jantarni v Sovjetski zvezi.

V nekaterih koščkih jantara najdemo glasnike daljnih časov — odtise žuželk ali vejic iglavcev, kar je velike vrednosti, ker te pričevajo o rastlinskem in živalskem svetu tistih časov.

Jantar pridobivajo na različne načine: najdemo ga na površini, v zemlji, spravljajo ga na dan s pomočjo črpalk in tudi z mrežami.

Egipčani so že pred davnim časom opazili, da začne jantar, če ga podrgnemo, privlačiti male koščke papirja. Pravimo, da se jantar naelektri. Ta njegova lastnost je izkoriščena v

različnih priborih. Jantar je bil od davnih časov dober material za juvelirje. Posebno je bil v modi v starem Rimu za časa Nerona. Po pričanju zgodovinarja Plinija je bila mala figura iz jantara v tistem času dražja od odraslega sužnja.

Ruski mojstri so izdelali v bivšem dvorcu carice Katarine v mestu Puškino blizu Lenjingrada jantarno sobo. Njene stene so bile obložene z mozaikom iz poliranih koščkov jantara. Tudi okviri slik so bili obloženi s takšnimi koščki, celo figure in kipi. Med nemško okupacijo je bil dvorec porušen, jantarna soba pa odpeljana v Nemčijo.

Navdušenje za jantar je mogoče pojasniti z njegovo lepoto pa tudi z njegovimi domnevnimi zdravilnimi lastnostmi. Svoječasno so mislili, da zdravi jantar obolelo ščitnico. V krogih ruskega plemstva je bila navada opremiti z jantarno ogrlico pestunjo, ker bi naj to prineslo zdravje in moč otroku.

Jantar ni dragocen samo kot okrasek, temveč ga na široko uporabljajo tudi v tehniki. Iz njega pridobivajo jantarno kislino, ki se uporablja v kozmetični in kemični industriji, v fotografiji in v medicini. Jantarne odpadke uporabljajo za izdelavo laka, ki se uporablja za notranjost konzerv. Ta lak je zelo odporen proti koroziji.

Železo v hrani

Nad tri četrtine žena v Nemčiji trpi zaradi pomanjkanja železa. To je rezultat raziskave na münchenski kliniki. Medtem ko je bilo moško prebivalstvo le neznatno prizadeto, je 88,6 odstotka od 1806 pregledanih „zdravih“ žena trpelo na pomanjkanju železa. Ker je za normalno aktivnost celic potrebna tudi določena količina železa, so tipični znaki pomanjkanja tega elementa upadanje moči, utrujenost in povečana nagnjenost k infekcijam.

Pomanjkanje železa je predvsem posledica izgube krvi, čemur so najbolj izpostavljene žene. Medtem ko je pri moških dovolj že 1 mg železa dnevno, ga potrebujejo žene skoraj dvakrat, med nosečnostjo celo trikrat toliko.

Zato je izredna razširjenost pomanjkanja železa pri ženskem prebivalstvu presenetljiv problem, ki je spodbudil skupino münchenskih znanstvenikov, da so se lotili analize dnevne hrane. Do sedaj so vsi podatki o količini železa v hrani počivali le na teoretičnih preračunih. Po dvehletnih raziskavah je münchenskim strokovnjakom uspelo ugotoviti točno količino železa v hrani, in sicer, da dejanska količina železa zaostaja za teoretsko celo za 40 do 45 odstotkov. Posebno zanimiva je bila razlika pri tako hvaljeni špinači, kjer variira količina železa od 1,8 mg do 27 mg/100 gramov špinače.

Medtem ko smo do sedaj pri prehrani pazili na kalorije in vitamine, bo treba v bodoče posvetiti posebno pozornost količini železa.

● Najstarejša na svetu je japonska himna. Napisana je bila v 9. stoletju. Najdaljša himna je himna Grčije, ki ima 158 kitic. Japonska ima samo štiri vrste. Tako kratka sta tudi teksti himen Jordanije in San Marina.

● Premier največjega bobna na svetu znaša 3 m. Lastnik tega giganta med bobni je orkester univerze v Teksasu (ZDA).

● Avgusta 1958 se je zbral v Trondheimu na Norveškem največji orkester godbenikov na pihala, kar jih je bilo kdajkoli na svetu. Bilo jih je 12.000.

● Najstarejši danes ohranjeni pianino je

Drobne zanimivosti

Izdelal v Florenci Bartolomeo Christofari leta 1720. Hranijo ga v enem izmed florentinskih muzejev.

● Ugotovljeno je bilo, da doseže temperatura tleče cigarete 1200 stopinj C, torej znatno več, kakor je temperatura bakra, zlata ali srebra pri taljenju. Dim cigarete prihaja iz zunanjega kolobarja cigarete, ker njena notranjost le slabo propušča zrak.

● V zadnjem času so začele pivovarne na Poljskem zamenjati hrastove pivske sode za aluminijaste. Ti so lažji, bolj trpežni, primernejši za transport in so, čeprav dražji, rentabilnejši.

Daphné du Maurier:

Še en poljub

Ko sem zapustil vojsko, sem se najprej vrnil domov, nato pa sem si poiskal delo ob cesti proti Hampsteadu. To je bilo v garaži ob Haverstocku poleg Cholkove farme. Vse se mi je prilegalo kot rokavica.

Vedno sem rad brskal po motorjih; to sem delal, ko so me mobilizirali, in se tudi specializiral; mehanika je bila zame nekaj najbolj čudovitih. Rad ležim na hrbtu v umazani delovni obleki pod avtomobilom ali tovornjakom, ob vonju bencina in hrupu drugih motorjev.

Lastnik garaže je bil prijeten fant, vedno dobro razpoložen in ugajalo mu je, da imam rad svoje delo.

Nisem stanoval pri materi. Bilo je predaleč in porabil bi polovico dneva za pot na delo in nazaj. Tako sem našel sobo pri Thompsonovih, deset minut od garaže. Bili so prijazni ljudje. On je delal v čevljarški delavnici, gošpa Thompson pa je gospodinjila. Z njima sem zajtrkoval in večerjal — jedi so bile vedno zelo okusne — in ker sem bil njun edini najemnik, sem postal skoraj član družine.

Vsak dan mi je potekal skoraj enako. Po opravljenem delu sem šel domov, se usedel in prebral časopise ob cigareti in radiu. V posteljo sem legel zgodaj. Nikoli nisem preveč letal za ženskami, niti v vojski ne.

Res mi je ugajalo pri Thompsonovih, čeprav je bil dan podoben dnevu. Do tiste noči! Od takrat naprej pa se je vse spremenilo. Smešno...

Thompsonova sta šla na obisk k hčerki, ki je bila poročena nekje v Highatu. Ko sem ta večer zapustil garažo, sem šel v kino, da ne bi bil sam v hiši. Predvajali so kavbojski film. Kupil sem si vstopnico za šiling in šest penijev in vstopil. Vstopnico sem dal dekletu pri vratih in rekel:

„Zadnjo vrsto, prosim.“

Rad sedim zadaj in naslanjam glavo na steno.

Nato sem jo pogledal. Imela je bakrene lase, kratko ostržene in modre oči, ki postanejo ponoči temne, skoraj črne. Bila je nekoliko žalostna in zdelo se mi je, da bi ji moral dati luno, da bi se zasmejala. Postave je bila majhne in drobne, modra uniforma iz žameta ji je dobro pristojala, nazaj potisnjena čepica pa je odkrivala njene bakrene lase.

Kupil sem program pri njej, da sem jo lahko še gledal in ji rekel:

„Je film dober?“

Niti pogledala me ni, kar naprej je strmela v steno.

„Veliko mrtvih, toda kljub temu lahko vmes nekoliko zadremate,“ je odgovorila.

Nisem se mogel premagati in sem se zasmel. Ona pa je ostala resna.

„Vi pa ne delate ravno reklame za ta film. Če bi vas slišal direktor!“

Tedaj me je pogledala s svojimi modrimi očmi. Še vedno je bila žalostna. Toda nekaj je bilo v njenih očeh, nekaj, kar nisem videl še nikoli. Ne prej ne pozneje. Neke vrste lenobe, kot pri človeku, ki se je prebudil iz dolgega spanja in je zadovoljen, da vas najde ob sebi. Trenutek me je tako gledala in za njenimi ustnicami se je skrival nasmehek, ki je čakal na pravi trenutek. Ko je pretrgala vstopnico na polovico je rekla:

„Nisem plačana za to, da delam reklamo. Plačana sem, da vas peljem noter.“

Razgrnila je zaveso in usmerila baterijo v notranjost. Jaz nisem nič videl. Bilo je temno kot v rogu: kot vedno, dokler se oči ne navadijo. Na platno sta že bili ogromni glavi in ena je govorila drugi:

„Če ne greš naprej, te ubijem!“

„Ni videti tako slabo!“ sem rekel in začel iskati sedež v zadnji vrsti.

Pa me je opomnila:

„To še ni film. To je reklama za drug teden!“ In mi pokazala prazen sedež.

Ko se je film začel, je bila dvorana napol prazna. Tedaj je dekle zopet prišlo s sladoledi. Tudi zdaj se ni prav nič trudila, da bi kaj prodala. Zdelo se mi je, da stoji spi.

Poklical sem jo:

„Imate sladoled za šest penijev?“

Pogledala me je, kakor da bi bil oblak prahu. Potem me je prepoznala, se mi napol nasmehnila, v očeh pa sem opazil tisti leni pogled. Prodala mi je sladoled in odšla, jaz pa sem se skušal posvetiti filmu. Bil je navaden pustolovski film. Glavna junakinja je bila zdaj v hlačah in na kobju, v naslednjem trenutku pa že v večerni obleki.

Nenadoma sem zavohal parfum. Na moji desni je sedel mož, na levi pa sta bila dva prazna sedeža. Od sprejema gotovo ni prihajal, obrniti pa se nisem mogel. Nisem rad parfov. Često se mi zdi, da ne dišijo preveč lepo. Toda ta ni bil kot drugi, ni bil premočan in dišal je po cvetlicah, ki jih prodajajo v bogatih četrtih. Pa sem se le obrnil, da bi videl, od kod prihaja ta vonj. Bil je njen. Stala je ob steni prav za menoj.

„Če se boste toliko obračali, ne boste imeli nič od šilinga in šestih penijev,“ je rekla. „Glejte na platno!“

Zasmel sem se čisto tiho. Ne vem, zakaj, toda film mi je zdaj bolj ugajal. Kot da bi sedela poleg mene in bi ga skupaj gledala.

Ko je bilo filma konec in so razsvetili dvorano, sem šele opazil, da je bila zadnja predstava. Vsi so odšli, saj je bilo že skoraj deset. Počakal sem, da je prišla nazaj. Z

Špecializacija v kmetijstvu čedalje bolj potrebna

Z razvojem industrializacije stopa potreba po špecializaciji čedalje bolj v ospredje zanimanja sleherne gospodarske dejavnosti. Špecializacija in delitev dela sta močno dvignili industrijsko proizvodnjo. Z njuno pomočjo industrija, pa tudi gradbeništvo in druge gospodarske dejavnosti znižujejo proizvodne stroške, krog potrošnikov njihovih izdelkov in blaga pa iz leta v leto narašča.

V tem razvoju, ki je pravzaprav šele dobrih 20 let star, tudi kmetijstvo in kmečka gospodarstva ne morejo stopati več na mestu. To toliko manj, ker na cene svojih pridelkov skoraj nimajo vpliva, marveč jim jih v čedalje večji meri določata družbeno gospodarski razvoj in mednarodna trgovina. Zato postaja potreba po delitvi dela in po špecializaciji v proizvodnji tudi v kmetijstvu čedalje bolj očitna.

Ta potreba v kmetijstvu in na kmečkih gospodarstvih je postala očitna z povojnim odseljevanjem kmečkih ljudi v industrijske in mestne poklice. Ker tega odseljevanja še nikakor ni konec, potreba po delitvi dela in

po špecializaciji v proizvodnji čedalje bolj narašča. Na kmetiji preostali ljudje so z delom preobremenjeni in potrebujejo čedalje večjo pomoč strojev. Še pred 10 leti smo se na povprečni kmetiji lahko zadovoljili s

traktorjem, ki je imel 15 do 18 KM, danes pa morema delo obvladati le, če imamo na kmetiji traktor nad 30 in 40 KM.

Nakup strojev pa je drag in postaja vedno dražji. Tudi njihovo vzdrževanje čedalje bolj sega v kmetov žep. Kmetijski stroji so tem dražji, čim pestrejša je proizvodnja na kmetiji, kajti s stroji, ki jih potrebujemo na travnikih, žita ne moremo pridelovati, pa tudi ne krompirja in drugih okopavin. Zato nas nakup strojev in njihovo vzdrževanje na takih kmetijah čedalje bolj bremenita. Marsikje se kmečka družina trudi le še za to, da odplačujejo obroke za kupljene stroje in stroške njihovega vzdrževanja.

Drugače je stvar na kmetiji, ki se je v svoji proizvodnji že poenostavila, bodisi na travništvo in pašništvo, bodisi na pridelovanje žita in ene izmed okopavin. Na taki kmetiji so stroji ljudem pri delu v veliko večjo pomoč kot na kmetijah z mnogostransko proizvodnjo. Toda to ni edina prednost delitve dela in špecializacije v proizvodnji po kmetijah. Med njene prednosti moramo nujno šteti še

- razbremenitev družine dela, zlasti ročnega,
- razbremenitev kmečke gospodinje in možnost, da se bolj posveti vzgoji otrok in gospodinjstvom opravičilo,
- možnost kmečkih otrok, da lahko obiskujejo srednje in strokovne šole in da se v polnejši meri izurijo za svoj bodoči poklic,
- možnost popolnejšega obvladovanja strokovnih vprašanj panog, s katerimi se kmet bavi in
- njegovo možnost, da se uspešneje vključuje v tržno gospodarstvo in da je na trgu s kmetijskimi pridelki za kupca tudi zanimiv.

Vse to pa omogoča večjo donosnost kmetovanja, večje ohodke družine in večjo odpornost proti raznim kriznim pojavom.

Pri vseh teh prednostih pa nikakor ne smemo prezreti resnice, da postajajo kmetje na poti delitve dela in špecializacije medseboj čedalje bolj odvisni in da morajo biti medseboj čedalje bolj povezani. Toda ta potreba nikakor ni breme, marveč je prednost in pogoj za še večjo racionalizacijo proizvodnje in za še večjo produktivnost dela. Medsebojna povezanost kmetov jih tudi v vedno večji meri usposablja za uspešno konkurenčno borbo na trgu s kmetijskimi pridelki. O tem imamo na področju perutninarstva, zreje in pfitanja prašičev, pa tudi na področju organiziranega pridelovanja zelenjave in sadja ter oljarc in dragocene izkušnje. Kar tiče govedoreje, pa s tem v zvezi opozarjamo le na uspehe, ki so jih kmetje dosegli v rejskih organizacijah. Podobne uspehe pa lahko dosežemo v organiziranem pitanju mladih bikcev in v njihovem pogodbenem vnovčenju.

Koliko beljakovin vsebuje mleko?

Znanstveniki zadnje čase mleko ne raziskujejo le na odstotek masti in na čimtelje, ki tega večajo ali manjšajo, marveč tudi na vplive, od katerih je odvisen odstotek beljakovin v mleku.

Tozadevni poskusi v Nemčiji so privedli do ugotovitve, da je odstotek beljakovin v mleku v precejšnji meri odvisen od pasme. Tako so ugotovili, da ima mleko od pasme Jersey v povprečju 4,1 odstotka beljakovin, mleko od pingavok pa 3,6 odstotka. Mleko simodolk ima 3,5 odstotka beljakovin, mleko sivorjavk 3,4 odstotka, mleko črnopisanega nižinskega goveda (Schwarz-buntes Niederungsvieh) pa le 3,2 odstotka.

Glavni vpliv na odstotek beljakovin v mleku ima vendar krma. Pri tem je zanimivo, da po nemških ugotovitvah na beljakovinah bogata krma ne vpliva na odst. beljakovin v mleku tako, kot na škrobnih vrednostih bogata krma, ki odstotek beljakovin v mleku vidno poveča. Z krmo, ki je bogata na beljakovinah na povišanje odstotka beljakovin v mleku ni mogoče bistveneje vplivati.

Na odstotek beljakovin v mleku vpliva tudi temperatura, v kateri živali živijo. Pozimi je odstotek beljakovin v mleku večji, kot je v poletni vročini. Odstotek beljakovin v mleku je tudi večji ob koncu laktacije. Novo molzne krave dajejo manj beljakovin v mleku od krav, ki so pred osužitvijo.

Po tem pogledu so lastnosti in okoliščine, ki vplivajo na odstotek beljakovin v mleku, podobne tistim, ki vplivajo na odstotek masti v njem. Selekcija krav v smeri zvišane odstotka beljakovin v mleku bi imela tudi zvišanje odstotka masti za posledico. Tako je torej zahteva po ceni mleka na podlagi odstotka beljakovin v njem slej ko prej problematična.

Proizvodnja gnojil v svetu narasla

Kakor poroča FAO (Organizacija OZN za prehrano in kmetijstvo), se je v gospodarskem letu 1966-67 proizvodnja mineralnih gnojil povečala za 8,4 odstotka na 53,2 milijona ton. Istočasno se je potrošnja mineralnih gnojil povečala za 11,2 odstotka. Po ocenah FAO je znašala 50,7 milijona ton.

V podrobnem je proizvodnja dušičnih gnojil narasla za 12,1 odstotka na 22,2 milijona ton, proizvodnja fosfornih gnojil za 7,1 odstotka na 16,5 milijona ton, proizvodnja kalijevih gnojil pa za 4 odstotke na 14,5 milijona ton.

Najbolj je proizvodnja narasla v Severni in Srednji Ameriki. Porast je znašal 1,5 milijona ton in je dosegel 16,38 milijona ton. V Evropi je proizvodnja porasla za 1,26 tone na 21,76 milijona ton. Medtem je na Kitajskem proizvodnja znašala le 1,26 milijona ton, v Sovjetski zvezi pa 7,46 milijona ton. Največ mineralnih gnojil porabimo v Evropi in sicer 125 kg po hektarju obdelane zemlje. Severna in Srednja Amerika jih porabi 55 kg, Južna Amerika pa 11 kg. Azija jih porabi 16 kg, Sovjetska zveza 27 kg, Afrika pa 5,2 kg.

Kako bom zboljšal donos svojih travnikov?

(5. nadaljevanje)

Deveto vprašanje: Katera gnojila so najbolj primerna za gnojenje travnikov in v kakšnih količinah jih je priporočljivo trošiti?

Odgovor: Strokovnjaki so preiskali že mnogo vzorcev zemlje. Tudi po naših krajih. Pri tem so ugotovili, da je naš travnati svet slabo založen s hranili. Manjka mu zlasti fosforja in kalija. Zato so pridelki nizki in slabe kakovosti ter zlasti po svoji rudninski sestavi ne zadoščajo potrebam živali. 90 odstotkov travniških in pašniških zemljišč nima več kot 5 mg fosforne kisline v 100 g zemlje. Živinorejci v naprednih deželah pa trdijo, da mora biti v tleh najmanj 16 mg fosforne kisline v 100 g zemlje.

Pridelek krme na travnikih, kjer dvakrat kosimo, bomo zvečali, če jih bomo redno gnojili s 60 do 90 kg fosforne kisline po hektarju, to je s 350 do 500 kg fosfornih gnojil, ki vsebujejo 17 odstotkov fosforne kisline. Pri tem je treba vendar upoštevati, da s fosforno kislino nikoli ne gojimo preveč. Zato je samo koristno, če je njen letni obrok večji. Čim večkrat kosimo ali pasemo, temvečji mora biti obrok.

Ko se odločimo, s katerim fosfornim gnojilom bomo gnojili, nam mora biti znana kislost tal, ki jo izražamo v pH vrednosti. Kisla so tista tla, pri katerih je pH vrednost pod 7. Večina travnikov je rahlo kislih, to pa je ugodno za sproščanje rudninskih snovi v takšnem razmerju, kot je potrebno govedu in krmi. Vsekakor je v veliko korist pridelovalcu, če pozna značilnosti svojega rastišča. Zato je na mestu, da pusti zemljo svojih travnikov preiskati in si na tej podlagi sestavi primerni gnojilni načrt.

Na lahki in srednje težki zemlji je ugodno pH območje za travinja med 5,2 in 5,8, na težki zemlji pa med 6 in največ 6,5. Omenjena razmerja določajo, katere vrste fosfornih gnojil trošimo na travnatem svetu. Na zemlji s pH 5,2 do 6,5 uporabljamo mikrofos in Thomasovo moko. Količina apna v teh gnojilih ustreza v celoti za vzdrževalno apnenje. Zato na tej zemlji ni treba apniti, kar nekateri sicer še zmeraj priporočajo.

Na travnatem svetu, kjer je pH zemlje nad 6,5 in na lužnati zemlji s pH nad 7 uporabljamo superfosfat, izmed dušičnih gnojil pa amonijev sulfat. Izmed fosfornih gnojil je superfosfat najprimernejši za gnojenje na takšni zemlji, ker ustvarja rastlinam ugodne pogoje za sprejemanje hranilnih snovi.

S fosfornimi gnojili gnojimo že lahko jeseni, ker se fosforna kislina težko izpira iz zemlje. Izjema je le superfosfat, ki ima fosforno kislino v lahko topljivi obliki. Zato je z njim bolje gnojiti spomladi.

Poskusi so pokazali, da je najdonosnejše gnojenje s fosforjem in kalijem hkrati. Tedaj dobimo za vloženi šiling največji čisti dohodek, ker dosežemo s skupnim gnojenjem največji pridelek.

Travniki so s kalijem sicer bolj založeni kot s fosforno kislino, vendar je treba kljub temu redno gnojiti tudi s kalijevimi gnojili. S pridelkom odnašamo iz zemlje več kalija kot fosforja.

Kalij ima poseben učinek tam, kjer ga je sicer v zemlji primanjkovalo. To je navadno na travnikih, kjer je letni pridelek zelo majhen. Na travnikih trošimo kalijevo sol, ki je kislo gnojilo in katere potrebujemo 250 do 350 kg po hektarju.

Dušična gnojila je najbolje trošiti pred začetkom pomladanske rasti, ker je zemljišče takrat dovolj vlažno. Glavne odmerke dušičnih gnojil ne smemo potrošiti prepozno. Pri večkratni košnji in intenzivnem izkoriščanju travnatega sveta z izmenjavanjem paše in košnje je potrebno dognojevanje travnati ruši po vsakem odkosu. S tem zvečamo pridelek nadaljnjih odkosov.

(Konec sledi)

baterijo je svetila pod stoli, če ni kdo česa pozabil. Ko je prišla do mene, je vprašala:

„Ali nameravate tukaj prespati?“ In izginila za zaveso.

Sledil sem ji, pa je odšla skozi vrata zadaj za blagajno. Stopil sem ven, da bi jo dohitel na ulici. Počutil sem se kot norec. Verjetno bo prišla s kopico tovarišic. Skupaj se bodo smejale in nikoli ne bom zbral toliko poguma, da bi se ji približal.

Prišla je popolnoma sama. Oblečena je bila v dežni plašč s pasom in ni imela klobuka. Stopila je na cesto, ne da bi se ozrla na levo ali desno. Sledil sem ji in se bal, da se bo obrnila in mi rekla, naj se poberem. Toda stopala je kar naprej, lasje pa so se ji tresli v ritmu hitrih korakov.

Za trenutek se je obotavljala, nato pa je prečkala cesto in se ustavila na avtobusni postaji. Tu je že pet ljudi čakalo v vrsti in ni videla, da sem se tudi jaz postavil na koncu. Ko je pripeljal avtobus, je vstopila prva, jaz pa zadnji. Nisem vedel, kam je namenjena. Odšla je v gornji del avtobusa, sedla v zadnjo vrsto in zaprla oči.

Usedel sem se poleg nje ves živčen, kajti priznati moram, da taka osvajanja niso bila moja navada in da sem samo čakal, kdaj me bo ozmerjala. Ko je prišel sprevodnik, sem rekel:

„Dve za šest penijev.“

Računal sem, da njena pot ne more biti daljša. Prebudi se jo. Pogledala me je z zaspanimi očmi in zagledala vozovnici v moji roki. Po barvi je spoznala, da sta za šest penijev, in se mi nasmehnila. Prvič se je ta večer zares nasmehnila in mi prav nič presenečeno rekla:

„Dober dan, neznanec!“

Poiskal sem cigareto, da bi se bolje počutil. Ponudil sem jo tudi njej, pa jo je zavrnila. Zopet je zaprla oči, kot bi hotela zaspati. Ker ni bilo nikogar okoli nju, sem naslonil njeno glavo na mojo ramo in jo objel okoli ramen. Mislim, da bo odrinila roko in me poslala k vragu. Toda

ne, mala se je nasmehnila, se udobneje namestila in rekla:

„Ne peljem se vsak večer zastoj in tudi blazine nimam vedno s seboj. Zbudi me pred pokopališčem.“

Nisem vedel, o katerem pokopališču govori. Toda kupil sem vozovnici za šest penijev in peljala se bova do konca.

Tako sva sedela, se zibala v ritmu avtobusa in bilo nama je prav lepo. Naslonil sem še svojo glavo na njeno in jo tesneje objel. Ne premočno, prav nežno. Kdorkoli bi naju videl, bi naju imel za zaljubljenca.

Verjetno sva se peljala že za šiliri penije in začel sem se vznemirjati. Avtobus se prav gotovo ta večer ne bo več vrnil na končno postajo. Mala in jaz bova ostala sama sredi noči, z avtobusom se ne bova mogla vrniti, jaz pa sem imel samo šest šilingov pri sebi. S šestimi šilingi bi že lahko najel taksi, ampak teh ni bilo na tem koncu.

Tako sem bil v zgornjem delu avtobusa bog ve kje, sam s svojim dekletom — da, imel sem jo za svoje dekle! — kot bi bila zaljubljenca, in nisem se imel s čim peljati nazaj. Začel sem iskati po žepih, če bi le našel kakšen pozabljen kovanec. To jo je moralo prebuditi. Nenadoma me je potegnila za uho.

„Nikar tako ne ziblji ladje!“

„Poslušajte,“ sem ji rekel, „popolnoma obupan sem. Naredil sem nekaj neumnega. Kupil sem vozovnici do končne postaje, ker sem hotel biti poleg vas. Treba bo izstopiti, jaz pa imam samo šest šilingov pri sebi.“

„Ali nimaš nog?“

„Seveda. Zakaj?“

„Noge so za hojo. Jaz jih uporabljam za to,“ je odgovorila.

Tako sem spoznal, da ne bova imela nobenih težav in da je vse v redu. Bil sem zadovoljen in ji rekel:

„Ne vem, če nisva že mimo pokopališča. Je to zelo narobe?“

„Oh, saj so še druga,“ je odgovorila. „Nisem tako natančna.“

Mislil sem, da je to najbližja postaja pri njenem domu. Zato sem jo vprašal:

„Kaj hočete reči s tem, saj so še druga? Ali ob avtobusni progi ni samo to pokopališče?“

„Govorim kar tako. Ampak raje molči. Bolje je tako.“

Imela je prav. Ni se mi dalo govoriti in hotel sem ji le nekoliko nagajati. Še nekaj sem premišljeval: ali jo lahko poljubim, preden se avtobus ustavi na zadnji postaji? Če sem jo objemal okoli ramen, še ni rečeno, da jo smem tudi poljubiti. Hotel sem poskusiti. Ko sem pogledal šoferja, sem vedel, da postaja ni več daleč. Srce mi je začelo razbijati in prigovarjal sem si: Norec, en poljub, saj te ne bo ubila. Tako sem se pripravljal, kot bi moral skočiti v mrzlo vodo. Naposled sem zbral toliko poguma, da sem se nagnil k njej, ji obrnil glavo proti sebi, ji z roko dvignil brado in jo poljubil.

Ko bi bil pesnik, bi to imenoval razodetje. Toda nisem, in lahko samo rečem, da mi je vrnila dolg poljub.

Avtobus se je nenadoma ustavil in zaslišal sem sprevodnika, ki je zavpil:

„Vsi izstopite.“

Nalahno me je sunila z nogo.

„Hej, zgani se,“ je rekla. Dvignil sem se, izstopil, ona pa za mano in znašla sva se na ulici. Začelo je rahlo deževati. Ulica je bila dolga, na obeh straneh so bile zaprte trgovine kot na koncu sveta, na levi se je dvigal majhen hrib s pokopališčem.

„Ta kraj ste torej mislili?“ sem rekel.

„Mogoče,“ je odgovorila in me prijala pod roko.

„Grega na kavo s smetano?“ je še dodala.

(Nadaljevanje prihodnjič)

fantovščina

„Na tvoje zdravje! Na zdravje tvoje neveste!“ so napivali fantje mlademu ženinu.

Pri omizju posebne sobe v mali restavraciji je vladal živahen vrvež. Sedem jih je bilo z Janom, ko je jemal slovo od samskega stanu.

„Danes se še razživi!“

„Jutri boš že copatar!“

„Živio Jan, živio!“

Sale, domislice, pesmi in tu in tam celo zabellen dovtip so izpolnjevali pozne večerne ure.

Fantje so postajali okajeni. Jana, ki ni bil preveč vajen alkohola, je kmalu premagalo.

„Fantje, dovolj bo. Saj se bomo tudi še kasneje sešli. Končajmo za nočoj,“ je predlagal.

„Oho, sedaj je vrsta na meni, da prispevam svoj del,“ ga je prekinil Leon in naročil dva litra najboljšega.

„Tako je prav“, so mu pritrdjevali tovariši.

Jan se je zaman branil. Za Leonom je naročil pijačo še Toni, za Tonijem Roman.

Fantje so pili in peli naprej. Tudi Jan. Le Leon ni pil. Niti tedaj, ko je naročil sam, niti kasneje. V vseplošnem veselju tega nihče ni opazil. Pel je, vriskal, se šalil, kakor drugi. Le pil ni. Njegova pesem, njegov prisk in šala so bili samo na ustnicah. Njegovo srce pa je bilo prazno. Toda ne, ni bilo prazno, tako polno je bilo sovraštva, da ga niti v sodu pijače ne bi potopil.

Že ko je šel na fantovščino, je trdno sklenil, da ne bo pil. Vedel je, da ne sme piti. Utegnil bi se izdati. Ne, za ves svet ne. Le tega ne. Kako bi pogledali tovariši, kaj bi dejal Jan...?

Jan je bil Leonov najboljši prijatelj. Mladost sta preživela skupaj. Vse pobalinstvine sta skupno uganjala. Ločila ju je le vojaščina. Sočasno sta odšla, oba sta se po dveh letih vrnila in zopet sta bila vedno skupaj. Tudi zaposlila sta se v istem podjetju.

Vedno? Da, dokler ni prišla v njuno podjetje Liljana. Pol leta je minilo odtelej.

Vitko plavalaslo dekle z zeleno modrimi očmi pod črnimi obrvmi je Leona prvi hip, ko jo je ugledal, neskončno očaralo.

Ljubezni dotlej ni poznal. Ko pa je videl njo, je zagorel kot še nikoli.

Kmalu, vse prekmalu pa je spoznal, da se je med Liljano in Janom spletla prava, globoka ljubezen.

Prišel je samevati. Dolge zimske noči so mu minevale brez sna.

Nekajkrat ga je Jan vprašal, zakaj se ga izogiba. Odvrnil mu je, da se pripravlja za študij. Da bo šel jeseni v večerno šolo.

Jan mu je verjel. Sicer pa je imel Jan Liljano in Leona ni preveč pogrešal.

Toda včeraj mu je dejal:

„Leon, jutri zvečer imam fantovščino. Pridi v malo restavracijo!“

Leona sta spreletela mraz in vročina hkrati. Bilo mu je, kakor da bi ga zadela električna iskra in mu prešinila telo. Že je hotel odkloniti, a se je v hipu premislil.

„Pridem,“ je prikimal. Ustnice so se mu raztegnile celo v nasmeh. Če bi bil Jan dober opazovalec, kakor je bil nekoč, bi bil opazil, da so za nasmeh vedele samo ustnice. Toda Jan tedaj na takšne malenkosti res ni utegnil misliti...

Ob enih po polnoči so zaprli malo restavracijo. Pred vrati so se fantje hrupno poslovili in odšli vsak v svojo smer.

Leon in Jan sta ostala sama. Imela sta skupno pot v predmestje.

Hladen veter pomladne noči jima je mršil lase. Leon si jih je z roko vedno znova popravljal s čela. Jan se za veter in lase sploh ni zmenil. Opohteval se je ob Leonu,

pregovori o sreči

● Unča sreče je boljša kot funt modrosti. (Valonija)

● Več ko znaš, več sreče boš imel. (Burma)

● Želi si bogastva in ne boš ga dosegel. (Kitajska)

● Velika sreča je često kamen spotike. (Irsko)

● Vsak srečen človek je lep. (Francija)

● Preveč sreče je nevarno. (Rusija)

● Sreča in steklo, kako naglo se zdrobita! (Nemčija)

JAROSLAV HAŠEK

pepiček novy pripoveduje o zakonu svoje sestre

Moj oče je višji državni uradnik in se imenuje Novy. Moji sestri je ime Matilda. Tudi ona se je odločila za državnega uradnika. Ta se imenuje Handšlag.

Predtem se je družila sestra z nekim gospodom iz namestništva. Očka se je potrudil, da bi ta gospod napredoval. Ko je napredoval, sta mama in Matilda jokali, ker je gospod pustil Matildo na cedilu.

Nato je zahajal k nam neki profesor. Neprestano je krilil z rokami. Tako, tako, a po vsaki drugi besedi je še pristavil „Če se strogo vzame.“ Nekoč mi je prinesel globus, in ko je prenehal zahajati k nam, je poslal ponj.

S profesorjem je hodil na obiske k Matildi inženir iz okrajnega odbora. Njegov užitek so bila neprestana prerekanja s končnim vzklikom: „To zahteva korist dežele. Matilda je bila nad njim vsa navdušena in se je ves dan cmerila, ko ga je očka pognal čez prag, ker je zahteval, naj denar nalagajo v domačem kraju, ne pa na Dunaju.

Po vsem tem je očka pripeljal sestri nekega uradnika iz svojega odseka. Bil je tih človek. Z njim sta čebljala pozno v noč o državnih zadevah.

Matilda je nekaj časa šivala, medtem ko je očka z gospodom preresetaval politične modrosti ob kozarcu vode.

Matilda je tihega gospoda oboževala. Potem so ugotovili, da ima molčeči gospod tri otroke na Moravskem. Ni se več prikazal, očka je povedal, da so ga premestili.

Pol leta ni bilo nikogar k nam. Matilda se je družila, brez vednosti staršev, z nekim oficirjem.

Ko je očka zvedel za to, jo je ošteval, da je kar zardevala. Pri tem smo vsi jokali, kajti očka je ponavljal: „Ta sramota, ta sramota!“

Že drugi dan je privedel očka nekega suhega človeka, a to je že omenjeni Handšlag. Po njegovem odhodu je očka govoril, da je to zelo nadarjen človek. Za vsako besedo je ponavljal: „Poljubljam roko, milostljiva gospa svetnikova!“ Očku je rekel: „Vaše blagorodje, gospod svetnik!“ Očka je njegov predstojnik. Tretji dan je zopet prišel in bil ravno tako spoštljiv, neprestano je ponavljal „z dovoljenjem“ in „milostljiva gospa“ in poljubljaj roko. Večerjal je pri nas in k vsemu, kar je očka rekel, je prikimal, vsak grizljaj je spoštljivo žvečil in pogoltnil in dodajal: „To je,

kajti bil je čez mero pijan. Leon ga je prijel pod roko in ga peljal po samotnih, praznih ulicah. Jan je momljajal predse:

„Življenje bo lepo... Da, Liljana, lepo bo... Ne, ne, ne bom več pil... To ni zame... Dober bom... Srečna boš ob meni... Liljana...“

Liljana... Liljana... Liljana... je vrelo v Leonu. Sedaj je konec. Sedaj ne sme več upati. Upati, da bi se Jan in Liljana sprla. Življenje bo prazno, kajti že jutri bo Liljana žena, Liljana... Liljana...

Prišla sta do mostu, ki ga je pred nekaj dnevi pomladna povodenj skoraj odnesla. Del ograje še vedno ni bil popravljen in v njej je zevala velika odprlina.

„Liljana, ljubica moja, pridem, pridem,“ je omamljeno mrmral Jan. ...Ne, ne, ne boš je imel. Če je ne bom imel jaz, je tudi te ne boš... je vzkripela črna misel v Leonu.

Ali mu jo je res navdihnili tista režeča se odprlina v ograji? Ali ni bila misel, da mora Jan izginiti, se ubiti, ponesrečiti, v njem že vseh teh preklelih šest mesecev. O tem Leon ni razmišljal, v njem je divjal vihar ljubosumnosti, gorja, morilskih naklepov.

...Če je ne bom imel jaz, je tudi ti ne boš, je kakor sveder vrtala v Leonovih možganih. Da. Toda kaj poreče ljudem? Da se je zgodila nesreča. Čisto navadna nesreča.

Prišla sta do odprline v ograji. Leon je podstavil prijatelju nogo. Ko je Jan omahnil, se je trdno oklenil Leona.

V močnem pljuskju sta zamrla dva obupna krika.

Minuto pozneje je bil vse naokoli mir. Tišina pomladne noči. Celotelo veter se je medtem umiril.

Le voda, prav pod mostom najbolj globoka in vrlinčasta, je zlobno klokotala dalje...

izberite tudi vi!

- Rafko Dolhar: **POT V PLANINE**, zbirka črtic iz planinskega sveta, 164 str., slik, priloge, kart. 80 šil.
- Vladimir Minač: **SMRT HODI PO HOSTAH**, roman o slovaških partizanih, 164 str., br. 13 šil.
- **SANJSKA KNJIGA**, razlaga sanj in horoskopi, 192 str., kart. 50 šil.
- Pavle Zidar: **KARANTANIJA**, zapiski o ljudeh in krajih na Koroškem, 212 str., br. 32 šil.
- Mika Waltari: **TURMS NESMRTNI**, zgodovinski roman o starih Etruščanih, 656 str., ppl. 103 šil.
- John M. White: **POSLEDNJA DIRKA**, roman iz življenja avtomobilskih dirkačev, 156 str., br. 10 šil.
- Andre Malraux: **VIHAR V ŠANGHAJU**, roman iz kitajske revolucije, 272 str., ppl. 32 šil.
- Anton Ingolič: **VINSKI VRH**, roman iz trdega življenja viničarjev, 280 str., pl. 38 šil.
- Ovid: **PISMA IZ PREGNANSTVA**, zbirka elegij znanega starorimskega pesnika, 296 str., pl. 50 šil.
- Gitica Jakopin: **DEVET FANTOV in ENO DEKLE**, roman iz vojnih časov, 160 str., ppl. 22 šil.
- Otto Ludwig: **MED NEBOM IN ZEMLJO**, roman o ljubezni dveh bratov od iste ženske, 258 str., ppl. 57 šil.
- Nikolaj V. Gogolj: **MRTVE DUŠE**, roman iz stare Rusije, 316 str., br. 25 šil.

Posamezne knjige lahko dobite v knjigarni

„naša knjiga“, celovec, wulfengasse

za dobro voljo

Mira: »Pomisli, pet let je že tega, kar sva se poslednjič videli. Kako si se od takrat zredila! Saj te skoraj spoznala nisem!«

Meta: »Jaz tebe tudi. Če ne bi spoznala tvojega plašča, ne bi nikdar mislila, da si to ti.«

*

»Kako si zadovoljen s svojo ženo?«

»Moja je angel!«

»Srečni človek!... Moja še živi!«

*

»To je res lepo od vas, Mina, da boste še po poroki ostali pri nas. In kdo je srečni ženin?«

»Vaš sin, gospod!«

V tramvaju prepusti neki moški starejši ženski sedež. Pri priči ga zasede neki moški, ki je stal v bližini.

»Prosim vstanite,« ga pozove kavaler, »svoj prostor sem odstopil gospe.«

»Že prav,« odgovori drugi, »ta gospa je moja žena.«

*

Očka: »Mihec, ali bi rad videl novo sestrico, ki ti jo je štorleja prinesla.«

Mihec: »Ne, očka — rajši bi videl štorlejo.«

*

»Ponoči si bil pošteno pijan. Ali nisi plačal nobene globe zaradi kaljenja nočnega miru?«

»Jaz ne, pač pa moja žena.«

tudi taka za petnajst. Potem so Matildo nadišavili. Z ostankom vonjav sem namazal našega psa.

Gospod Handšlag je prišel v črni obleki in belih rokavicah. Bil je še bolj bled in upadel kot sinoči. Ko se je usedel, je zopet govoril o aktih. Mamica je postregla z likerjem in mu nalila tri kozarčke. Ko mu je hotela naliti še četrtrič, je

Očka mu je s prstom pokazal vrata, nato je mamica stopila k Matildi, ki je zehala v sosednji sobi in govorila: »Ta vrtoglavec nekam zavlačuje s tem snubljenjem.« Nato je mamica še napudrala Matildo in prav tedaj se je slišal očkov glas: »Matilda!«

Stopil sem k vratom in slišal, kako je očka govoril: »Draga hčerka, pravkar me je gospod Handšlag zaprosil za tvojo roko. Nimam kaj pripomniti, toda odločala boš sama. Kaj meniš?«

Slišal sem, kako Matilda joče in pravi: »Da, da!« Nato sem slišal: »Mamica!«. Mamica se je podvzela in rekla: »Otroka, sama sem to pri vaju takoj opazila. Kako lepo vama to pristaja!«

Potem so klicali: »Pepček.« Prišel sem in takoj so mi rekli, gospod Handšlag bo vzel Matildo. Mamica me je vprašala, ali ga bom imel rad. Zanikati nisem mogel, on me je pa objel, poljubljaj in se drl: »Pepček gospoda šefa!« Od tega trenutka je pravil očku: »Izvolite ukazati, gospod šef in oče,« in mamici: »Poljubljaj roko, milostljiva gospa in mamica.«

Ko je odhajal, je dal služkinji v predsobi golinar, meni pa krono in še pristavil: »Pridem, Pepček gospoda šefa!«

Naslednji dan je prinesel gospod Handšlag prstane, in ko je prišlo vino na mizo, je dvignil kozarec in napil: »Na najin srečni zakon, z dovoljenjem, gospod šef in oče in milostljiva gospa in mati!«

»Bodita srečna, otroka!« je pripomnila mamica in jokala. Ko ga je spremila Matilda pozneje v predsobo, so me napotili v sobo in mamica je pripomnila očku: »Matilda bo rodila oktobra, to je čez dva meseca.«

»Čez mesec bo poroka,« je odgovoril očka, »potem dobi najprej dekret o povišanju...«

Zatem je prišla Matilda in pripovedovala, kako jo je hotel ta cepce poljubiti.

»To je predrznost,« se je hudovala mamica. »Saj je sposoben uradnik,« je zaključil očka.

Avstrijski dogodki

Desetletna bilanca AUA

Pred nedavnim je avstrijska letalska družba AUA slavila desetletnico obratovanja in je ob tej priložnosti objavila zanimive podatke, ki kažejo, da se je Avstrija uspešno uveljavila tudi v letalskem prometu.

Letala AUA so v desetih letih preletela skupno 54.768.000 km, kar predstavlja progo, ki sega 1370-krat okoli ekvatorja; prišteti je treba še 4.305.000 km šarterskih poletov, tako da so letala AUA v desetih letih 1480-krat obkrožila naš planet. V teh desetih letih so letala AUA zabeležila 106.000 vzletov (dodatno še 4200 vzletov za šarterske polete), torej je bilo povprečno na dan 30 vzletov oziroma — upoštevajoč 15-urni čas obratovanja — se je povprečno vsake pol ure dvignilo v zrak letalo AUA.

V desetih letih so letala AUA napravila 147.700 letalskih ur, katerim je treba prišteti še 12.000 ur šarterskih poletov. Prevozila so 2.242.000 potnikov, od tega 1,7 milijona inozemcev, ki so jih pripeljali v Avstrijo iz 19 dežel Evrope in Bližnjega vzhoda. Poleg tega so letala AUA v zadnjem desetletju prevozila 15 milijonov kg tovora ter 5,3 milijona kg poštnih pošilk.

Kmetijstvo dober investitor

Iz pregleda o investicijski dejavnosti v Avstriji je razvidno, da so javna roka, industrija ter kmetijstvo in gozdarstvo leta 1961 skupno investirali 25,36 milijarde šilingov, leta 1966 pa 32,06 milijarde; torej so se investicije v šestih letih povečale za 26 %. V industriji so investicije nazadovale: od 12 milijard v letu 1961 so do leta 1964 nazadovale za 2 milijardi šilingov, do leta 1966 pa so padle za 10 %. Nasprotno pa so investicije tako javne roke kakor tudi kmetijstva in gozdarstva stalno naraščale. Investicije javne roke so se od 7,8 milijarde v letu 1961 povečale na 12,7 milijarde v letu 1966, torej so narasle za 62,5 odstotka; investicije v kmetijstvu in gozdarstvu pa so narasle od 5,6 milijarde v letu 1961 na 8,5 milijarde leta 1966, tako da znaša zvišanje 51 %.

To je nedvomno eden izmed vzrokov, da je vrednost proizvodnje leta 1967 v industriji porasla le za 1,3 %, medtem ko se je v kmetijstvu in gozdarstvu dvignila za 11 odstotkov.

NOVICE IZ SLOVENIJE

25 milijonov litrov mineralne vode

V Rogaški Slatini iz leta v leto večajo zmogljivost svetovno znanih vrelcev mineralne vode; vsako leto namenijo za nova vrtanja okoli 50 milijonov starih dinarjev in tako je v zadnjih letih uspelo, da so zmogljivost vrelcev podvojili. Lani so v Rogaški Slatini natočili 18 milijonov litrov mineralne vode, letos pa računajo s 25 milijoni litrov. Prihodnje leto bodo v Rogaški Slatini zgradili novo polnilnico, ki bo obratovanje še izboljšala.

Jubilej dvorane Tivoli

Velika dvorana Tivoli v ljubljanskem parku, ki nosi ime graditelja svetovno znanih skakalnic v Planici inž. Stanka Bloudka, bo čez dva tedna obhajala triletnico obratovanja. V teh treh letih se je v dvorani zvrstilo več kot 300 športnih, kulturnih in zabavnih prireditev, ki jih je obiskalo skupaj več kot milijon ljudi. Prvo leto je bilo v dvorani 63 prireditev s skoraj 310.000 obiskovalci. Leta 1966 se je število prireditev povečalo na 82, medtem ko se je število obiskovalcev v primerjavi s prejšnjim letom le neznatno povečalo; največ obiskovalcev v letu 1966 (namreč 142.000) je razumljivo pritegnilo svetovno prvenstvo v hokeyju na ledu. Lani je doživela dvorana nov uspeh: število prireditev se je dvignilo na 170, obiskovalcev pa so našli 421.000, od tega 110.000 ljudi na 21 predstavi ameriške drsne ladije. Pa tudi letos je bilo v dvorani že več kot 30 prireditev, ki jih je obiskalo okoli 75.000 ljudi.

Nov objekt na mejnem prehodu

Na mejnem prehodu Vič pri Dravogradu so odprli nov turistični paviljon v katerem so uredili restavracijo, prodajalno spominov in alkoholnih pijač ter menjalnico. Otvoritev so se udeležili številni gostje iz okoliških krajev in iz Ljubljane, pa tudi predstavniki koroških občin. Tako je na primer labotski župan Hans Pirker ob tej priložnosti naglasil, da bo novi objekt še bolj zblizal prebivalstvo na obeh straneh meje.

Ravne bodo stare 720 let

Letos bodo Ravne na Koroškem (Slovenija) praznovala 720-letnico obstoja. Osrednje proslave se bodo zvrstile v dneh od 29. septembra do 6. oktobra. Takrat bo na sporedu veliko zanimivih kulturnih in športnih prireditev, razstav in drugih slovesnosti. Izšla bo tudi posebna publikacija, ki bo vsebovala razne članke o zgodovini Raven oziroma Guštanja.

RADIO PROGRAM

Podjurski trgovski CENTER
bratje RUTAR & Co

Mešalnike za beton
80 l v najboljši kvaliteti

vključno motor 2590.—
brez motorja 1790.—

Vabljeni tudi v hotel-gostilno RUTAR

AVSTRIJA
REGIONALNI PROGRAM

Poročila, 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po želji — 18.00 Razgled po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogle dalo poročila.

Sobota, 13. 4.: 7.00 Jutranji koncert — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.00 Glasba starih mest — 15.00 Roman — 15.30 Koncert po želji — 17.10 Velika noč v alpskih deželah — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 19.05 Celovski komorni orkester — 19.30 Fritz Mareček dirigira svoja dela — 20.10 Za povabljenе goste — 21.00 Zveneca Avstrija — 22.10 Šport — 22.25 Plesna glasba.

Nedelja, 14. 4.: 6.35 Veseli jutranji pozdrav — 7.35 Dobro razpoloženi — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogle dalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po želji — 16.00 Otroška ura — 16.30 Glasba z Dunaja — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Pisane note — 18.30 Pogovor o umetnosti — 19.00 Šport — 20.10 Združeni v besedi in glasbi — 21.30 Pisan večerni program.

Ponedeljek, 15. 4.: 7.35 Zabavna glasba — 8.05 Vesel začetek — 8.15 Dunajski solistični orkester — 9.45 Operetne melodije — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po želji — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajske skice — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.00 Šport — 20.10 Radijska igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov: Poljska.

Torek, 16. 4.: 8.15 Davčno pravo — 8.20 Valčki — 8.30 Šolar Gerber, roman — 9.00 Prijubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in plesi — 10.05 Komorna glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Za koroško mladino — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Otroška ura — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Ljudske pesmi — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Pisan spored melodij.

Sreda, 17. 4.: 8.15 Prijubljene melodije — 9.30 Kako medicina pomaga — 9.45 Ljudske pesmi — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Ženska oddaja — 15.15 Deela in ljudstvo — 15.30 Srečanje — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Kulturna vprašanja Koroške — 19.15 Na obisku pri koroških zbiorih — 20.10 Bo Koroška dohitela prihodnost — 21.00 Življenje in pustolovščine kovanca — 21.15 Staroavstrijska slikanica.

Četrtek, 18. 4.: 8.15 Prijubljene melodije — 9.30 Dežela ob Dravi — 11.00 Ljudska glasba iz Avstrije — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Dunajske viže — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 Dobro razpoloženi — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.00 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave — 22.10 Šport.

Petek, 19. 4.: 8.15 Prijubljene melodije — 9.30 Ljudska glasba sveta — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Pravljica — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Koroška avto- in moto revija — 19.15 Dobro razpoloženi — 20.10 Diletto musicale — 21.15 Evropeareport — 22.20 Preko meja.

1. PROGRAM

Poročila, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 13. 4.: 6.05 Jutranji koncert — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Dopoldanski koncert — 10.05 Dela Wolfganga Amadeusa Mozarta — 11.00 Opoldanski koncert — 13.00 Majhen koncert — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Velika simfonija — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje — 18.30 Ljudska glasba evropskega sveta: Rusija — 19.00 Večerni žurnal — 19.45 Hämbergov kaleidofon — 20.00 Portret: Reinhold Schneider — 22.10 Srce sveta.

Nedelja, 14. 4.: 6.05 Vesele melodije — 7.05 Dela starih mojstrov — 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.30 I Musici di Roma — 11.55 Urbi et orbi — 13.10 Dobrodošli z novicami — 13.20 Stališče — 13.35 Operni koncert — 14.30 Šolar Gerber, roman — 15.00 Melodije Johanna Straussa in Josefa Lahnerja — 18.00 Sama veselje z glasbo — 19.10 Mojs tričetrtinskega takta — 21.30 Glasbene dragocenosti — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 15. 4.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 9.10 Groteska — 9.40 Za prijatelje resne glasbe — 10.25 Marikanski spomini — 11.00 Orkestrski koncert — 13.10 Dobrodošli z novicami — 13.20 Italijanska glasba — 14.30 Glasba in beseda v

službi miru — 15.30 Koncertna ura — 16.15 Pripovedka — 17.05 Parsifal — 22.15 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 16. 4.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 9.00 Za prijatelje glasbe — 13.00 Operni koncert — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.15 Pripovedka genija — 17.30 Aktualnosti iz krščanskega sveta — 18.00 Večerni koncert — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Spectrum Austriac — 21.30 Glasba.

Sreda, 17. 4.: 6.09 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 9.00 Za prijatelja glasbe — 14.00 Znanj orkestri — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.15 Poljski lirik Tadeusz Rozewicz — 17.30 Mladinska redakcija — 19.45 Šanson — 20.00 Koncert berlinskih filharmonikov — 22.10 Mednarodna radijska univerza — 22.30 Kriminalna igra.

Četrtek, 18. 4.: 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 9.00 Za prijatelje glasbe — 13.00 Operni koncert — 14.00 Znanj orkestri in dirigenti — 15.45 Koncertna ura — 17.15 Avstrijska literatura danes — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.00 Večerni koncert — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Na poti po Evropi: Jugoslavija — 20.45 Klavirske sonate Ludwiga van Beethovna — 22.30 Kraljica instrumentov — 23.10 London — Pariz — Rim.

Petek, 19. 4.: 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.45 Vesele melodije — 9.00 Za prijatelje glasbe — 13.00 Operni koncert — 14.00 Znanj orkestri, znanj dirigenti — 15.45 Koncertna ura — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 19.45 Šanson — 20.00 Radijska igra — 21.15 Komorna glasba — 22.10 Knjige znanja — 22.30 Kriminalna igra — 23.10 Glasba z Dunaja.

SLOVENSKE ODJAVE

Sobota, 13. 4.: 9.00 Osojski spokornik, koroška legenda, priredil Jaka Špicar.

Nedelja, 14. 4.: 7.00 Duhovni nagovor — Velikonočne pesmi.

Ponedeljek, 15. 4.: 7.00 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Torek, 16. 4.: 14.15 Poročila, vreme objave — športni mozaik — Od tedna do tedna na Koroškem.

Sreda, 17. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Poper in sol, domislice, izreki, anekdote, servirane z glasbo.

ZVEZA SLOVENSKEH ZADRUG

išče

**šoferja
za tovornjak
delavca
za skladišče**

Osebnе prijave v Celovcu,
Paulischgasse 7

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 13. 4.: 15.00 Kolesarske dirke na Dunaju — 17.10 Cesar in slavček, pravljica — 17.40 Za otroke — 18.00 Od tedna do tedna — 18.30 Dober večer v soboto, pravi Heinz Conrads — 19.00 Družina Feuerstein — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Šport — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Tisti, ki se smrti ne bojijo.

Nedelja, 14. 4.: 11.00 Velikonočna maša iz Rima — 12.00 Urbi et orbi — 16.00 Bremenski mestni godci — 17.10 Doktor — 18.00 Karl H. Waggerl bere iz svojih del — 18.30 Sanje o lupini in zrnu — 22.20 Vroč četr uri — 22.35 Čas v sliki — 22.45 Vesele igra.

Ponedeljek, 15. 4.: 16.00 Svet mladine — 16.30 Otok zakladov, I. del — 17.50 Srečanje z živalmi — 19.00 Čas v sliki — 19.25 Šport — 20.15 Božanski otroci — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Modra ura.

Torek, 16. 4.: 18.00 Francoščina — 18.30 Dokumentacija — 19.00 Francoski šanson — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Horizonti — 21.00 Mladi moč iz dobre hiše — 22.40 Čas v sliki — 22.50 Z našimi najboljšimi priporočili.

Sreda, 17. 4.: 10.00 Kitajska predpomlad — 10.30 Obisk pri Alfredu Kubinu — 16.45 Pavlha in pački — 17.30 Za mlade risarje — 18.55 Lassie, zgodba psa — 18.30 Kultura aktualno — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Vaš nastop, prosimo — 21.00 Film — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Novinarji in politiki diskutirajo.

Četrtek, 18. 4.: 10.00 Azijske miniaturo — 10.30 Protestantizem v Avstriji — 11.00 Mostovi do človeka — 18.00 Italijansčina — 18.30 športni kaleidoskop — 19.00 Super Max — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Usoda Irene Forsythe — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Literarni salon.

Petek, 19. 4.: 10.00 Kaj lahko postanem — 18.00 Francoščina — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Kriminalna igra — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Spisi XY — nerešeni — 21.05 Časovni ventil — 22.35 Na obeh frontah — 23.05 Spisi XY — nerešeni.

Četrtek, 18. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Sotistična glasba — Pokoncilski pogovori.

Petek, 19. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Domače pesmi — Koroški kulturni pregled.

RADIO LJUBLJANA

Poročila, 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočaja vam — 15.00 Komentariji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnost! doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 13. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.10 Iz opere „Zaljubljen v tri oranže“ — 12.40 Popevke — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.00 Lepe melodije — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 14. 4.: 8.05 Radijska igra za otroke — 8.41 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 11.50 Pogovor s poslušalci — 12.10 Voščila — 13.15 Iz operetnih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Popoldne ob lahki glasbi — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Pojo znameniti operni pevci — 16.00 Šport — 18.00 Igra Bostonski promadeni orkester — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 15. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Iz jugoslovanskih študiov — 9.45 Za mlada grla — 11.20 Melodije za razvedrilo — 12.10 Gershwinova glasba — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Zabavna glasba — 14.35 Voščila — 15.40 Pojeta zbor in oklet „Jakob Gallus“ iz Celovca — 17.05 Odlomki iz Bellinijeve opere „Norma“ — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Lidija Kodrič — 20.00 Simfonični koncert — 22.10 Radi ste jih poslušali.

Torek, 16. 4.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Ansambel Miška Hočevarja s pevci — 9.40 Cicibanov svet — 11.20 V ritmu današnjih dni — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.25 Lahka glasba — 15.40 V torku nasvidenje — 17.05 Igra Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Johannes Brahms: Ljubzenske in ciganske pesmi — 18.45 Družba in čas — 19.15 Poje Elda Viler — 20.00 Radijska igra — 20.50 Pesem godal — 21.15 Deset pevcev, deset melodij — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 17. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravil in zgodb — 9.10 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe — 9.45 Glasbena pravljica — 11.20 Slovenske narodne melodije — 12.10 Iz francoske glasbene preteklosti — 12.40 Operetni zvoki — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši umetniki vam igrajo Čajkovskega — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Dve slovenski kantati — 21.10 Lepe melodije — 22.10 Za ljubitelje jazza.

Četrtek, 18. 4.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Nekaj pesmi drugih jugoslovanskih narodov — 11.20 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 12.10 Odlomki iz opere „Matija Gubec“ — 12.40 Igrajo pihalni orkestri — 14.05 Izbrali smo vam — 14.45 Lirika za otroke: „Mehurčki“ — 17.05 Četrtekov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 19. 4.: 8.08 Klavirske skladbe Franza Liszta — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Pesmi Danila Bučarja — 9.40 Iz glasbenih šol — 12.10 Godba na pihala — 12.40 Iz kraja v kraj — 14.05 Iz arhiva lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.20 Turistični napotki — 15.45 Kulturni globus — 17.07 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Pavka Majda Sepe — 20.00 Glasbeni cocktail — 20.30 Pogovori o glasbi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Iz sodobne romunske simfonične literature.

Sobota, 13. 4.: 14.50 Šolska oddaja — 18.00 Obzornik — 18.20 Lutkovna gledališča iz Bratislave — 19.20 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.35 Mirno spite, humoristična oddaja — 21.35 Videofon — 21.50 Bonanza, serijski film.

Nedelja, 14. 4.: 9.25 Poročila — 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Vijavaja — 11.30 Film za otroke — 18.25 Osa, humoristična zabavna oddaja — 19.15 Gora skrivnosti, film — 19.45 Filmska burleska — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zlati zadetek — 21.50 športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 15. 4.: 9.40 Šolska oddaja — 10.35 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski kulturni pregled — 17.00 Poročila — 17.05 Mali svet — 18.25 Paklicna usmerjanje — 18.50 Velosejamski biro — 19.20 Znanost in mi — 19.40 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Pozabljeni klavn, drama — 21.50 Sodobna glasba ne pozna meja — 22.20 Dnevnik.

Torek, 16. 4.: 10.35 Ruščina — 15.40 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 Poročila — 18.05 Zdravniški pogovori — 18.25 Film za otroke — 18.40 Torkov narodni večer — 19.05 V središču pozornosti — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film — 22.10 Kulturna panorama — 22.50 Poročila.

Sreda, 17. 4.: 17.10 Poročila — 17.15 Kljukec pri sodniku — 17.47 Kje je, kaj je — 18.05 Poročila — 18.20 Ne črna, ne bela, oddaja za otroke — 19.05 Robot — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Bel-fegor — 22.00 Poročila.

Četrtek, 18. 4.: 10.35 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.30 Daljnogled — 18.20 Naši zbiri — 18.45 Kaleidoskop — 19.05 Samci, humoreska — 20.00 Dnevnik — 20.35 Gledališki prenos — 22.00 Tuja baletna oddaja — 22.30 Poročila.

Petek, 19. 4.:</